99

СУХАЛБЕ ЮБИЛЕЙНИ ШЕРАРА ЯЛАТ ЧУЭЦАРА!

ШОАТТА. 8 июль. 1967 шо № 80 (4405). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

СССР ФЕЦАРЧА ФЛОТА ДИ — ДЕРРИГАЧА СОВЕТСКИ ХАЛКЪА ЦIЕЙ

Цу цIейна хетаъ материал ешa газета 3-чу агIо тIера.

СИХАГIЕИ, ДУКХАГIЕИ, ДИКАГIЕИ

Советски Iаьдала юбилейни шера хьалхара ах шу чакхдаьлла. Иза батта чуйнна къахьийгал промышленностен юкъа бозамел боллуша. Хlара къахьегамхочун, хlара коллектива йиш я хьалхара итогаш е. Ухь вай халкъа чIогIa доьхIамерча шера хьагакхаьбачех дакъ фуз. Сийлахь-боккхачу Октябра сийлена накъабахара аьржача къа тIайна социалистически декхараш кхочушду.

Дика гIулакх да советски наха шоаш деинна дош кхочушдеш хилар. Шу доладуш хиттаь планаш а Нохчийчоьна планаш совгIа заводий, фабрикий, кхин, фермий продукци яла аьнна тIайна декхараш а толамца кхочушдеш ду.

Дерригача советски халкъана цхьана, шоай иза шовхо бол Сийлахь-боккхачу Октябрана сийна аьхтаттача вай республика къахьегамхоша а. Дика бола бахь хьалхарча ах шера Нохч-ГIалгIайчен промышленноста. Валови продукци арахецара план 102,5 процент кхочушйина. Соахка шу хана кийсхича 12,7 процент дегIаенай ухь шера яла баттa промышленни производства объем. Продукцега дIавоало дохлара чотах йоккха экономи яь. Пятилетка шолла хIа шера планаш а тIайна социалистически декхараш а толамца кхочушденнй чуIарашка ба республика промышленникаш. Планированием экономически стимулированем керлача системах бовзь беш болча цар. Лакха дебит йола скважинаш болх бе а йолайолийташ. соахкарчул 25 процент дукхагIа даьккхаз мехкаьтта, газа — 26 процент. Дика чакхьаьк хьаьлхара ах шу КПСС XXIII съезда цIерагIча Грозненски крекинг-завода, Грозненски химически комбината. № 1 йолча теплоэлектроцентрала кхьочар.

Боккъонца йола итогаш хIанна дьяннаеце а гуш ба металлаш а хIамаш мехкаьттан химически продукци, кхачан продукташ, вышибательни изделеш, кхьийола продукци сохкарчул дукхагIа хьаер. Цо хьахьанх промышленноста боллоша юбилейни шера шоаш тIайна декхараш кхочушдергхилар.

Советски Iаьдала 50 шу дузача шера план кхочушъеча цхьаьолла толамаш даьхаь юкъа болхана къахьегамхоша а. Царех, керттерлараш ва хаоттана хьалаш ю хиина доллашехьа ха бола ялат дика хьуккьалар. бIаьстта юь культураш хаииахьа дIайайна хилари уж дика хьатIайллари. Туркха бригадаш а цхьаьола бIаьрчча бозамеш е лахттахкарча балхий культура лакхьера чIоагIа сархагI-лаларх лаьиина бераат ла ю.

Кхаш делазерашка хIагIорттан дина къахьег кхайбаш лелазераша а. Цар тIехкхочашъялай дулх, шура, тха, фуаш пачахьалкхенга кохкара план. Дукхача районаша дика тIехкхочашъялай шоай планаш, толамца кхочушду тIайна декхараш. Масала, Везана района боахамаша 136 процент кхочашъялай пачхьалкхенга дулх дохкара ах шера план. планах даьрзIачул 48 процент дукхагIа ехкай шура. хIаьта фуаш — 15 процент. тха — кхо процент. Иштта дика толамаш дахкай дукха а дукхагIа йолча районаша.

ХIанз чуэпаш латт республике ка бола ялат. Юбилейни шера Даьхенна дукхагIа ялат хила аьнна тIайна декхар кхочашдаз из кампании толамца чакхъяккхарах тойша да. Ялат чуэца доладеннача хьалхарча денош хьахьонх республика дукхача боахамана уж балхаш дика вIашттIехьадьха дIадоладаь хилар. Сунженски района «Красная Армия» яхача колхозе дика хьийкъаь мукх — 32—34 центнер боал из гектаро тIара. Дика кийчъяь 14 комбайн а колхозе из чуэцаш. Сихех цIенен бу цар болх. Во делаш балхаш МалгIобика района «Ингушский» совхозе а. Цу совхоза кхоалагIа отделене мукх хьекха баьнна. Оарлаш латт из хIанз.

Ялат чуэпа доладелчехьа а болабелла колхозаш, совхозаш боххлойш из пачхьалкхен заготовительни пунктаща дIатIаихахьа. Заараш толлаш ялат хIанале дIачуэденнаш Даьхен амбараша.

Хьалхара толамаш чара зал Советски Iаьдала 50 шу дузача денна сийленна накъьалахара болленнача юкъе хIанзалпа хьа вай даьхераш шера шолагIа ах шу доладенна. Промышленноста а юртбоахама а боллошта тикка ашакъалагIа хуэгза из. Пятилетка шолагIча шера планаш юбилеи сийна тIайна социалистически декхараш боккъонца кхочушлаь дакха деза юкъ из йи из. Банза бола болх дукха ба хIанз. къаьстта ах шера планаш кхочаш па яьча коллективаш. Цар списох «Сердало» тахана ча номер тIа кепа теха я. Промышленни предприятеша юкъе дорригаш а кхойтта я уж. Колхозаштея совхозашел юкъе кхы а дукхагIа за планаш кхочаш па еш долл боахамаш. Амма ала лезаш да. пачхьалкхен план кхочаш па е цхьанне а боккъо па хилар. Ерригача участкашка кхы а чIоагIагIа вез тIабахийта къахьега а. болх кхы а хинагIа вIаштIехьбахкха а. творчески хьацар кхы а чIоагIагIа айло а дезарга ухь шера ла лаьхIа балхаш чакхдахара а тIайна декхараш кхочашдара а.

ХIанз кхы а шерагIа йоаржае еза къахьегамхошта юкъе социалистически яхь, производственни планаш тIайна социалистически декхараш кхочашдара доаттабеча къовсама юкъевоа веза хIара къахьегамхо. Эггара хьалха из зе дезар партийни организацеш а. СихагIеи, дукхагIеи, дикагIеи — иштта хила еза тахана девиз. Из за планаш дапал хьалха кхочашъе а езa. продукци дукхагIа арахепа а еза. из дика хилийта а еза ахилга.

Социалистически яхь бераатагIа хилийтарах хьалха даттарий опыт шерагIа а сихагIа а хIайоалийта еза къахьегамхошта. Хьалха даттарий чутIараш шерагIа ю дуз совдуоргза производствегIи толамаш.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дладах йолча Тешсаша дегаш айзь бола президиумаш. колхозий, совхозий къахьегамхой хьалаве балхаш деш ба уха деношка. Партийни организацей декхар за производственни коллективай хьинар кхы а чIоагIагIа айлар. Къахьегамхой бераша ниа юбилейни шера планаш тIайна декхараш кхочашдара тIаберзабе беза.

Л. И. БРЕЖНЕВА А. НОВОТНЕЦА ЯЬ БЕСЕДАШ

5-чен 6-чен июле КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневаи са-лоIаш Советски Союзе волча Чехословаки Коммунистически парте Хьалхарча секретара, Чехословацки Социалистически Республика Президента А. Новотненей юкъе беседаш хилар.

А. Новотней Л. И. Брежневеи дийцар КПСС-и КПЧ-и юкъера. Советски Союзаи Чехословакенеи юкъера вошала бувзамаши массе а оагIора цхьана гIулакхаш деладелтен дIахо а дегIаккхаларех чIоагIдарех дешаш. хIанзарча ханарча доархIамерча дунен халкъашта юкъерча дешай а дунен коммунистически болама а хьакъехьа шоашта хетараш вIаший дийцар.

Дот цIенен вошаль доттагIал доладаш хиинача беседаша хьаьенкар дерригача дийцача дешай хьакъехьа дерхIашараш тиша цхьан тойпара хилар.

СОВЕТСКО-КАМЕРУНСКИ ПЕРЕГОВОРАШ

6 июле Кремле советско-камерунски переговораш хилар. Советски оагIонгахьара переговорашта юкъе дакъа лаьцар СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя Н. В. Подгорне. СССР Министрий Совета Председателя заместителя В. Н. Новикова, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра хьалхарча заместителя В. В. Кузнецова, кхыбараш.

Камерунски оагIонгахьара переговорашта юкъе дакъа лаьцар Камеруна Федеральни Республика Президента Амаду Ахиджое, кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Бенуа Бинде, кхыбараш.

ДоттагIал тIедьа а вIаший дагардо хетадеш а чакхъяьнна уж переговораш йолаш советско-камерунски гIулакхий дешашкеи дунен а оагIош хьашт долаш йолча дунен халкъашта юкъерча хIанзарча хана доархIамерча проблемашкеи хьежар.

(ТАСС).

Грозненски района № 15 йолча совхоза цхьоалагIча отделене кхаш леладериш горох чуэца болабенна. Из культура дIайийнача дерригача наьй тIа болх беш йиъ комбайн цхьа жатков а. Церех хIаране шоай сменни норма дикка тIехдоаккхаш.

СУРТА ТIА: Л. Услова агрегат. ХIара денна 10—12 гектара тIара горох мукх цо сменни норма ворхI гектар мара йоацача.

В. Юнцевича сурт.

СЕНГА ХЬЕЖАШ БА?

«Назрановский» совхоза мел бола мукх Пхьилекъонгий-Юртарча отделене ба ухь шера. 1.000 гектар я уж.

Мукх боккъонца кхьачаб. Дикача дас ах чуйна баьнна а хурбар. Бакъда ухкаларбараш сатийна ба.

Iайха хоза деноиш дар дIадаха цIиранди, шинара, хIаьта а аьрдар 7 гектари хьекха касарех Iойллар 64 гектара мара ца укказа.

Пхьилекъонгий - Юртахой совхозе мел йола комбайнаш хьетIа а яьхха групповой методах из чуэцарга сатуесаш ба. Из новкъостал хила а па хила а мегаш за. хIана аьлча массайолча отделеновашкара ялат а ухь деношка чуэца мара ца дезаш кхьачад.

Дика болх бича отделеперча 5 жаткаца мекъера лаьрхIача дийнахьа хьокха йиш а цфрмах 18 хилча а 90 гектар. Нагахьа санна механизаторий балха овсарзе айдургйолаш гIулакх вIаштIехьаьккхача дийнахьа хIаране 25—30 гектар а хургья.

Цул совгIа мукх арда шоай комбайнаш я. ухказа, из хьакхий ферма, токе дIакхахьа 11 тайп-тайпара тележка, дукха «Беларусаш» а я.

Хала ахка да ухь шерара дар. Из ахархошта шоашта гуш да. Нагахьа мара агIаш догIа ца дехкаш хоза да. Из диннадецаре дукха ха а хургьар Наьсарера ялаташ чуэца доладенна.

Цулухьа вIалла ца хиннача тайпара фийла, йолаш йолча торонех пайда эцаш хила еза хIара бригада, отделене, совхоза кулгалхо, специалист. Цу тIа ухь шера дукхача моттигашка ялаташ Iо а дийнад. Хала болх ба уж хьокхилга, дукха ха дIайоаккх цу гIулакхо.

Ухь деношка иштта моа хила мегаргвац Пхьилекъонгий-Юртарча отделене управляющий нов. Дударов а. Лакха хьуккъам ший хана чуэца беза.

М. ХАНОЕВ.

КХАШКЕИ ХЬАТТАШКЕИ

Хьоттана хьалаш балха аьтту болаш хиннабеце а тика хьуккъашай ухь шера Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза кхаш леладераша гуркхьа юь культураш. ХIанз эггара бехктокхамегIа йола тIакхдьиэй механизаторашта. Беррига цаз оарцагIбаьккхха чуэца доладаьз ялат. Кхашка бола беш йола техника вIаьза а сена хаттарг-йоалаш дика вIаштIехьабаьккхаь къахьеташ. Групповой методах болх бе оттаьча комбайнашта къаьсттакъаьста участкаш хьоканаьй. Цо йиш хулийт ялу дIаурааш ледача машинашка зехьа ха ца йоалийта. хIаьта комбайнашта а аьтту боал цех.

БархI комбайн а цхьоалагIча отделене болх беш. хIара комбайна тIехьа машина а. Механизаторашта шоашта хьалхашка декхар оттадаь долаш хана доа ца дем ялат чуэца. Из декхар кхочашдара эза хьалаш вIаштIехьдаьккха отделене кулгалхоша. Комбайнерашка ха ца йоалийташ болх байтара чIоагIа новкъостал ду герочесдаочие материалешца даъа хIамен тIакхуьхьача машина.

460 гектара тIара мукх чуэца беза отделене кхаш леладерий. ХIанале 330 гектара тIара чуийна баьнна мукх. Дог гIоалдоаккхаш из хьалхара толамаш — тIайна социалистически декхараш тIехкхочашду. «Тахан беррига а мукх чуийна зарга тхо», — йоах отделене управляюще Данильченко Иван Прокофьевича.

Мукх доапача хана. ба па беш чуийца бакхара чIоагIа гIо дир комбайнерашта юкъе аьржача хьо. Iьалха латтача механизаторашка В. Сайханова, нов. Шикловa, кхыбараша хIара денна шишша норма йоалх мукх хьокхача. Сменни норма 25 тонн мара йоацача 32—34 тонн мукх оарл иан. Течченка. Цу комбайнерашта массехаза ахчан премеш тийнкай.

Центральни хьатт цхьоалагIча отделене а. Цига кийчдерга еррига совхоза фуна даьрхIа 1200 тонн ялат. Хьатта бол беш я кхоъ ялат цIенду агрегат, хIаьта цхьаьккха а я эшшача хина болх бе йолалийта мара ца еаш кийча латташ. ХIанз укхаза деш дола балхаш цхьан сменах ду. цхьабакъда, кастта шин сменах де долалургa уж. Дика кийчъяьй юбилейни хьуккъам чуэцара склазаш а.

М. АЛЬДИЕВ,
собкор.

ГЕРЗАШЦАРЧА НИЗАШТА — ГОВЗА КАДРАШ

ВОЕННИ АКАДЕМЕШКА ДИЙША БАЬННАРИЙ СИИНА КРЕМЛЕ ЯЬ ПРИЕМ

Советски Эскарен ТIема - Форда Флотен хьоачу военни академешка дийша баьннача эпсарий керда отряд.

Лакхера военни дешара заведенеш йистеяьхарий сийна Кремле традиционни прием бир КПСС Центральни Комитетои СССР правительствои 5-ча июле.

9 сахьати 30 минути. Гулбеннараша цхьатерра деттача тIоарашца тIаэц гучабенна новкъостий Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев. Ложашка — СССР Министрий Совета Председателя заместителаш, СССР Лакхехьарча Совета Президиума членаш, СССР министраш, пачхьалкхен комитетий председателаш, Советски Союза маршалаш.

Торжественни прием хьаела СССР оборона министра, Советски Союза Маршала А. А. Гречкос.

Къамаьл де дош лу Советски Союза Маршала Малиновске цIерагIча бронетанкови бIуний Академи йистеяьккхача майора В. Н. Хазикова. Цул тIехьагIа трибуна тIа баал Польски Войска полковник Збигнев Юревич, Ленина цIерагIча Военно - политически академе кафедра начальник исторически Iилмай доктор полковник Е. Ф. Пикитин.

Приеме къамаьл дир гулбеннараша бесане тIаийцача КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева.

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА КЪАМАЬЛ

Деза новкъостий! Мукъаба сона Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитетеи СССР правительствеи цIерагIа шуга моарлал дала а дешар чакхдаьккхарцеи лакхера тIема образовани эцарцеи шо дег тIара даькъала дувца а. Шоах хIаранена шерра перспективаш хьаелалу Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцена карагIдаьннараш лорадара гIулакх. вай Даьхе лоралра гIулакх дог урвтта дIадахьара.

Иштта мукъаба сона вай военни академешка лакхера тIема образовани ийна болча, вежарашка долча мехкашкарча вай боевой доттагIашка дегтIара моарлал дала а уж даькъала бувца а. шоай эскарий тIема хьинар лакхдари социалистически мехкий боевой содружество дIахо чIоагIъяри духьа цар бервате бол бар лоиш ловца баккха а.

Военни академешка деша бахгIараш ухь шера дийша балар къаьстта белгалдоалаш да. Из хул Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дузача шера. Из сий дола шу дузача денна баха боагIача тайпара накъабаха кийчлуш ба беррига вай мохк, дерригa советски халкъ, къовсамга тIоллара дерригача дунен тIара миллионаш йола вай доттагIийя новкъостийя.

В. И. Ленина хьакхеллача Коммунистически парте кулгалца Советски пачхьалкхен ах бIаь шера исторе чухь шоашта карагIдаьнначох доккхал де боккъо йолаш ба советски нах.

Октябра 50 шу дизаре вайна цхьана накъаболда социалистически пачхьалкхений боккха дозал. Дунен социализма система — из да Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце гIулакх хотталар.

Лохаьй дунен колониальна система. Дунен халкъашта юкъерча политике доархIаме дакъа дика лаьцад Азе, Африка, Латински Америка халкъаш.

Октябрьски революце хьаккхелла дунен коммунистически болам хIанз Iаламате боккха политически низ а хинна дIаэттаб.

Советски халкъо социализм хьалъвай гобаьккха капиталистически мехкаш долча, вай моастагIчунна — империализмана дира къовсам лоаттабеча, даим а цахадлаш а. тайп-тайпарча формехьа къовсам лоаттабеча хьалашка, тIема хьалашка а машара хана а. Дика хеш да, 1917 шера Октябрал тIехьагIа дIадахача шовзткъе итт шерах кийсса ах хIана яц аьнна йолча хана советски нах а гера кара а нийца дукхача моастагIашца къовсам лоаттабе безаш хиннилга, е тIемаша яь хала човнаш ерзаеш хиннилга. Советски нахьа итташ миллионаш синоши Iаламате дукха материальни рузкъаши вай халкъагара дIадихьаз империалисташа цу шерашка исторически дегIахар тIехьашкахьа юхавезаде. Октябрьски революцена карагIдаьннарех советски нах баха гIерташ.

Советски пачхьалкхе лоарда, цо хьалъяь социалистически обществе лорадара вай халкъо хьаккхеллаш низ бола эскар, керда тайпа эскар. Социализмна къанача мехка моастагIий бIарчча арлииг тIаьхьакхача хана цIезскархой форма йийза болча боллоша, ахархоша хьаьекхар турпалаллашта хила еза. Цар вIалхархьахьар Октябра карагIдаьннараш. Тахан а массаза а дег тIара баркал хьаргза вай, революце беррига турпалашта, шоай са ца кхоадеш социализм лораьяраш!

Вай исторе чухь хиннай гитлеризмана духьаларa тIом сиина йола дала ха а. Цхьабакъда, фашизм а — империализма из ударни низ — хIалакьеш йоалаш. Цу боккхача тIом тIа цIаккха а йоагIоацаш шоай сийле лаьккхар вай Герзашцарча Низаша.

Октябрьски революце яьь йоальча кердача обществе историе. хапцхе йиш йоацаш, тешал ду. социализмана тIаькхова карагIдаьннар вохаваь хинна хилара. Цхьаккха а кхыча тайпарча хьал тIа нийсбала йиш йоацаш а бац социализмана карагIдаьннарашта цIаькха тIаькховза гIертараш.

Советски Союза дошаний бIарча дух пачхьалкхеп хьашташ тешаламе лораде, сатийсача хьалашка Советски Союзе коммунизм хьалъяра сийлахь-доккхий декхараш кхочашдара советски халкъа тоаделаш IалашIе йиш хулийташ долча геродa (хIаьта из фу герз за шоана ховш, новкъостий) кхочаш хилал кийчъяь да тахан вай сийлахьча Герзашцарча Низий дерригa тайпаш.

Из-м, бакъдар аьлча, империализма лагеречa вай противникашта а ховш. хIаьта из эшаьбулургбоаца вай мехка низ теркал ца бича ца боалаш а ба уж.

Цо дийна халар вай белгалдоакх, новкъостий, хIа аьнача кийчча цIаккха а воаь фел ца йоаеш вай хила дезаш хилар иха а вайна массанена дагалоийташ долча дунен халкъашта юкъерча хьалашка.

Дунен халкъашта юкъерча хьален Советски Союза арахьарча политикан дешаш дийца а КПСС XXIII-ча съезда решенеша белгалдаь а за. Дунен халкъашта юкъерча дешашта хетаръ яр 1966 шера декабре хинна ЦК къаьстта Пленума а. 1967 шера ЦК июньски Пленуме чийнар, вайна машарра. ГаргарчА Малхбоалене Израиля хьоаьнча агрессица духьаленна Советски Союза лелаеча политиках ...

Хано баьча толкамах йиша чакхъяьннай вай арахьара политика. Из советски халкъа, социалистически мехкий халкъий хьаштаща, шоай къамаш къхьчарех тайша хIама доапаш хилийтар духьа къовсам доаттабеча халкъий хьаштаща. массане а юкъарча машара хьашташа накъдара а.

ВIалгIоала массе оагIорахьара юкъуш латт империализм — социалистически пачхьалкхений дакъьаша керда общество толаме хьалъеш хиларах а, дунен халкъашта юкъера боадлой болами халкъаша доаттабу къамий - кортамукъален къовсам тIа-тIа шерагIа баржаш латташ хиларах а, колониальни Iаза-пат мукъадаьнна мехкаш къамаш юхаметтаотталарен социальни прогрессен новкъа дIахьалхашкахьа долхаш хиларах а.

Цхьабакъда, шийна ла а лайна исторически сцена тIара Iовла безам бац империализмъна. Дунен социализман къамий-кортамукъален къовсамех къаьст-къаьстача отрядашта хIамаш ена гIерт из. Из хьахьокх, белгалда аьлча, Малхбузен империалисташта чуэтта латтачеи цар хьалхьебечеи израильски доаладой къамий-кортамукъален болама йоккхийча оарцах цхьанне — ВIалагIахийтта Iаьрбий Республиках. Сирех, Iаьрбий кхыча мехках деттача Гаргарча Малхбоаленерча событешa.

Гаргара Малхбоале — къамий-кортамукъален болам гIеттача йоккхийча районех цаь. Iаьрбий хьалхалаттача пачахьалкхенаша — ОАР-а, Сире, Алжира дегIадахара капиталистически боаца никъ хержаб. Iаьрбий прогрессивни пачхьалкхенаша шоай арахьарча политике лелабер антиимпериалистически никъ ба.

Дунен халкъашта юкъерча империализмана, эггара хьалха американски ангалийски империализмана, дац цу долача хIамашна машар хила. Дукхаза итташ шерашка шоай тIехьаленна кхача мохк санна лаьрхIай империалистаща из район. шоашта тоача тайпара къестае Iемаб уж шига дахача халкъий кхелаш.

Империалистически гIозаваша кхы кIелцагIча доархIаме дац ГаргарчА Малхбоаленера Iаламате доккхий пайда а НАТО мехкашта ягара дукхагIа мехкаьтта бедаш долорие лоатталеш йолча мехкаьтта монополей хьаштаж а. Гаргарча Малхбоален лаьттан ченашка йоала дерригача дунен тIарча мехкаьтта запасех 60 процент. Iаьрбий мехкашта доагIача даькъа кхоач дерригача дунен тIа доххача мехкаьттах 50 процент гаргга. Миллион тонн хIама дац аьнпа дола мехкаьтта ухар цу районера хIара денна Малхбузен Европе. Iаьрбий мехкаьттах американски монополеша къа доходаш шера цхьа миллиарди ши бIаь миллионш доллар совгIа я, хIаьта англиски монополеша лаьхараш — 600 миллион доллар. Цу монополеша ухказа дIадахийта капиталовложенеш дукха хьалха-тIехьа йоацаш цхьан шерен ах шерен юхаметтаотт. США-на шийна дукха — 10 шера мара ца оттадача метте.

ХIаьта, нагахьа санна Iаьрбий мехкашта дукхьала Израиля агресси йолаяра керттерча бахьанах дувцаш дале, из — Гаргарча Малхбоаленерча къамий-кортамукъален болама хIама тоха, социальни прогресса новкъа гIолла долча халкъаш фуннагIа дах а социале, селлара безача макьах паргIата кхычарех тайша хIама доацаш хулгеи дакъкха мехкаш юха а доалла оттаде, цар дуккъаш царгара дIадаха американски английски империалисташ гIертарга. Из агресси Израилап Iаьрбий мехкашцеи юкъе къамий довнах хьахинна хIама да аьнна хетийта гIерташ империалистически пропаганде хьегаш дола къа цун боккъонца дола бахьанаш къайладахьара, событеш классови маIан дIалочкъалара тIадерзаь ю. Гаргарча Малхбоаленерча кризиса чудоацам сенах латт аьлча, ца латт, империализма низаштен къамаш кхычарех тайша хIама доацаш хилара, демократе, социальни прогресса низаштен юкъе вIашмухьал латтача къовсамах.

Советски Союзо ший дезаш доаш ГаргарчА Малхбоаленера империализма планаш юкъахъяхарах, шоай паргIатон кхычарех тайша хIама доацаш хулгеи лорадара Iаьрбий пачхьалкхенашта новкъостал дарах. Дукхача хана деза тоссадейна цIена доттагIал делаш цхьана гIулакхаш леладеча хьалоагIа вай Iаьрбий дукхача мехкашцеи, колониальни Iазапах мукъабаьначеи прогресса новкъа дегIаухачеи кхыча мехкашца а санна.

Израила агресси йолаьча хьалхарча деношка а дена Советски Союзо кхыча социалистически пачхьалкхенашца айхха барта а йолаш, Iаьрбий мехкашца даим бувзаш а лоаттабеш, хьинарера гIулакхаш чакхдаьхар агрессора кулг юхаоцалар, Iаьрбий халкъий законни хьаштащ лорадар, тIемаца гIетта доа дужалар, дерригача аламашта кхерам болча боарамашка кхочаш из дIа ца кхаьжийтар духьа.

Тахан, тIехьашкахьа юхаьхьечатой, дог тойша ала йиш йолаш за, Гаргарча Малхбоаленерча конанса уханерча деношка вай макхдаьха гIулакхаш пайда хинна хилар.

ХIанз, тIом совцийтача хана, эггара хьалха дагза даргдоацар да, агрессора бIуназ цо дIалийцача еррига территорешкара дIадоахилга. Хилийта мегаргдолаш хIама дац цо тайшача балхех латарех агрессора гIойле яяга, беха ца беш агресси юсилга.

Гаргарча Малхбоаленера хьал хIама а кхаххаденна латт. Нудахьа долла хIама де деза цIера ала юха а лета ца балийтара. Шийх галдахарашта — США, Англе, Малхбузен Германе хьалдоацаш хиларах пайда а эцаш, израильски правительства эхь ца хеташ хьаккхаладу машар безача пачхьалкхений шо хам беш ца хилар. Эггара чIоагIагIча тайпара бела де доагIа хьаьрбаьннача Израиля доал дераша дIалийцача Iаьрбий мехкий территорешка леладу гIулакхаш.

Эггара чIоагIагIа хьаьобаьнна гIаьрахой санна лех цига агрессораш. Мараша бахача Iарбашка болча нахаца шоаш леладеча аккача гIулакхашка гитлеровски захватчикаша леладаь духамаш юха йолдIаза гIерт уж.

ХIанз агрессена духьала цунах хьахиннараш хIалахар духьа лоаттабеча къовсама кердача политически

(Чакхдоладерзар 2-ча агIо тIа).

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА КЪАМАЬЛ

(Йистадоллар. Доладур 1-ча агӀо тӀи).

этапе Ӏарбий халкъаш маьрша хьалхадаийш за вай. Шоана мазаоа, Советски Союза инициативах хульъло ВӀашагӀкхийттача Къаман Организаце Генеральни Ассамблея чрезвычайни сессе Израила агресси бехке еш агрессора бӀухаш сов чехка мешаоз доаленал тӀехьашка доахилга дӀакхайн къамаьлаш дьы Советски правительствана керте латтача А. Н. Косыгина. Ассамблее хиннача дукхача вокх социалистически мехкий правительствашта керте латтараша, хӀаьта иштта агийн тӀарча дукхача кхыча пачхьалкхений вокалаша а. Сесса боьзонна дог тешадеш хьахьекхар, гуча а хьаькхар Израиле пуна тӀехьашка латтарийн агрессивни роль.

Вайна шӀаьхха а белгалдаккха лоора, агрессор кыька лаьттаашкара дӀаваха везаш я оав ОАР-а, Йордане, Сире халкъашта дь ое не хьатакха деаш а хилар. Из дӀадех нийсхоно. Нӏ дӀадех советски халкъой деррига дуней тӀарча дог-уйла цӀена долаш мел болча нахех.

Советски халкъо чӀоагӀей хоадамбоалаши хьалхоц Ӏарбий пачхьалкхенаш шоай паргӀатон территорей бӀарчали бахьан долаш цар доаттабеча къовсаме, массе оагӀорахьа новкъостал ду царна. Укх денношка, шоана мазаоа, доттагӀала официальни визитанца Каире, Дамаске, Багдаде хиннав СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный. Вай боккха лоархӀам бу цу визитий, президентана Насерана, президентана Атасена, президентана Арефана, хӀаьта иштта Ӏарбий мехкашкарча кулгалдеча кхыча деятелашца а къайлагӀа хӀама доацаш доттагӀал тӀехь вӀаши дагабулаш дьича къамаьлий а.

ВӀаши дагабовларо, шеко йоацаш, новкъостал дергла вай гӀулакхаш дӀахо чӀоагӀлара ОАР-а, Сире, Ӏарбий кхыча мехкий бокъонаши хьашташи лорадаш духьа лоаттабеча политически къовсаме гӀулакхаш цхьан бартица чакхдахара.

Гаргарча Малхбоалене шоай дог гӀоттадеш империалистана шоай тохаш йоа керттера хӀама капиталистически болцача пачхьана догӀухачи мехкашта духьалъеназь яр, уж гӀертар, эгара хьалхарча догӀанна, прогрессивни режимаш дӀаха. Цхьабакъда, шие лийрхӀар кхоачаш хиланзар империализма.

Вай беша ба укх тоьйуна тӀара тоай Ӏарбий доттагӀашка ала: советски наха лика кхетаду, шоана хӀанз тӀалеттар хала хъ хилар. Цхьабакъда, парглате бахьан долаш лоаттабеча къовсаме — цуна тешал ду хӀара халпъа историе — кетолоаш юлларал совнагӀа, хана аьттув на боалаш моттигаш а нийсалу. Аьттув ца боалаш болча цу моттигашка кагде йиш яц паргӀатонк кхычарех тийша хӀама на хилареи пакъа тӀа чӀоагӀа аттъ халкъ, цар кхы тӀа а чӀоагӀъергъа котало аккхалца къовсам лоаттийе дахьаӀага цул уйла.

Гаргарча Малхбоалеверча событеша шаьхха а хьахьекхар, империализм мел дорза я а къаьмий-кортамукъален къовсам лоаттабеш капаталъйнараш дика лорадао мел лоархӀаме да а. Къаьмий социальни кортамукъален гӀулакх — из да нийсон гӀулакх, хӀаьта на бахьан долаш кортамукъа хьина пачхьалкхенаш, цар ӏборонии лиа, цар цхьоагӀо чӀоагӀлахая ергьш. Империализмо деладу агрессивни гӀулакхаш мхатоха массаза я кийча хиланза заргаш.

Вай дӀакхайкоду, къаьмаш кхычарех тийша хӀама доацаш хилийтар духьеи социальни прогресс бахьан къовсам лоаттабе гӀайттача Ӏарбий халкъий бакъ гӀулакх котдаргхиларах вай чӀоагӀа дог тийша хилар. Вай дог тийша да хиннача событей е йоагӀаш йола шывозаш Ӏарбий дуней революциони вилаша ергхиларах. Агрессена духьала лоаттабеча къовсаме шоай цхьоагӀо чӀоагӀъю Ӏарбий халкъашта.

... мехкаш мелли вӀашагӀдахь ... уж шоайла вӀашкакхохка, Ӏарбий мехкаш а Советски Союзи вож социалистически пачхьалкхенаши а вӀашагӀкъоастае гӀерташ империалисташи хӀанз шие ча йола хийпай шоай пропагандистски машина харцдарийи метткӀаьленийн тоатолаш хийцад. Империалистанаш кхы мел долча хӀамал чӀоагӀагӀа ловра вай Советски мехкацара Ӏарбий халкъий доаттагӀал хоаладе.

Ӏарбашха бола вай доттагӀашка кхетаду дохьаж доклача цу пропаганда малан. Цар кхетаду, хӀанз эттача хьалах Ӏарбий халкъаштеи социалистически мехкий халкъаштеи юкъера бӀарча цхьа фронт чӀоагӀъяр къаьстта лоархӀаме хилар.

Советски викаллашца шоай къамаьлаш деча хана вайна доттагӀал дьача Ӏарбий мехкий кулгалхоша Насера, Атасе, Зуайна, Бумедьена, Арефа кхычар белгалдаьх, Советски пачхьалкхено шоай оагӀув мел чӀоагӀа хьалаьцаб а хьаллоаш а цу мехкий халкъашта бӀаргагуш хилар. Советски Союзацара доттагӀал Ӏарбаша моллагӀча из дохае гӀертарех чӀоагӀа лорадергхилар.

Къаьмий-кортамукъален болама прогрессивни низамцара доттагӀалли цхьоагӀон — В. И. Ленина ше белгалъяьккхача советски арахьарча политика чӀоагӀа никъ. Вай хӀахо а дергӀен чӀоагӀен чакхбоахарга никъ.

Новкъостий!

Шоана хов, Гаргарча Малхбоалера кризис болаенначь хана, эгара чӀоагӀагӀа из сихъенначь хана, Москве хиннарашка болча партей Центральни Комитетий дьалхарча секретарий европейски социалистически мехкий правительствашта керте латтарийн совещани хинналга. БӀарчача фронтаца дӀаэттар Гаргарча Малхбоалерча событех дьа цхьона аьча Заявлена кулгаш яздь межаршка дола мехкаш, цу тайпара халача минуташка шоай гӀулакхаш цхьана чакхдаха, вай дерхӀаш дола юкъара хӀамиш бахьан долаш. Вай ишалаш бахьан долаш оагӀув оагӀот а теха къовсам лоаттабе довни кийчон шоаш хилар хьа а хьокхаш.

Гаргарча Малхбоалера тӀом сенабара боккхача лоархӀаме хилар социалистически мехкаша оь московски Заявлени. Моральни политически гӀулакхашта Ӏарбашца болча вай доттагӀий оагӀув хьалдоаццилга хилар цу ахкех, агрессори цул галдахараш ерхетам чу йоалабеш йола воздействи йор цо.

Социализма мехкий цхьоагӀо на. вахаро хьахьокхачох, сийлаха-боккха низ ба. Из цхьоагӀо чӀоагӀъяр духьа цуле вӀашка из дуттар дами къовсам лоаттаберба Советски Союза Коммунистически парте.

Парте ЦК июньски Пленумо, Гаргарча Малхбоалера тӀехьара событеи бийна а бийна белгалъяьккхар, тӀом хьаштдолча империализма низаштеи цар кхыча мехкашта юкъегӀертара политикаши духьала къовсам лоаттабала бере на хилар.

Маьаре лахара политика а лелаеш, агрессорашта тӀехьа хӀа яхе дагаш Советски Союз. Империалистически гӀоаларома чӀоагӀа дӀакхетале деа, нийсо йолаш нийсо йоацаш долча тӀемех йола ленински положени такаи а тӀехьа кхоачашъеш хилар. Советски Союзо доадамӀйдаш къовсам лоаттаберга тӀом хьейераша лелаеш моллагӀча а гӀулакхашта духьала, оагӀув хьалдоацаргба шоай паргӀатон кхычарех тийша хӀама доацаш дулеш лорадар духьа къовсам лоаттабеш дола халкъий.

ХӀанзарча хьалашка социализмани къаьмий-кортамукъален боламан духьала лоаттабеча къовсаме ударни ница а хиниа дӀаэттай американски империализм. ХӀана массехк шу ва ВӀашагӀкхийттача Штатий агрессивни гӀоаларша Вьетнаме гӀаьрлахой хӀом лоаттабу, Цхьабакъда, ший дуэнера политика дӀайолаеча юкъе хӀа лахьара хийцанча гаргаӀа а майцаш гаьнагӀа на хӀана агрессор. Вайна цхьаане а аьттув бохкхаргбаш агрессии тӀаьрален политика. Кхы тайпа а хана! Цулдухьа американски горашаарча низара агресса масштабаш мел дукха шерйойя а, хӀанзчуд тӀехьагӀа мел дукха салтий цар Вьетнаме ухийте а, цу бӀехача гӀулакхага мел дукха миллиардаш долларвш ухийте а — результат массаза а цо хиннар хургья. Вьетнамера шоай авантюра цхьаькха перспектива йоацаш хилар кхетале а цигара дӀахьа а еза США. Цхьа кагдургдаш шоай паргӀато бахьан долаш, кхычарех тийша хӀама доацаш хилар духьа къовсам лоаттабеш долча туркаленча вьетнамски халкъа дӀаьм.

Американски империалисташ тӀом хьы а дукхагӀа дӀашерӀаро. Ханой Хайфони юкъе а йоагӀаш болча ДРВ территорена цар тӀа-тӀа чӀоагӀагӀа бомбаш чуеттаро бихке лоаз хьагучахьекхар США лоал деча гӀозараша «вьетнамски лов къоастадара». ТӀехьа латт шоаш кхаш оь заявлереш харц хилар.

Вьетнамерча тӀемо, хӀаьта укх тӀехьарча хана Израиль тӀайшача балхах Ӏарбий мехкех лаьтар керлача низаш хьегучахьекхар империализм Европа, Азе, Африка, Латински Америка еелаьннаш болча наха хьалхалекха. Халкъашта тӀа-тӀа дукхагӀа гоамду империалистически ояхарий. ТӀема керда кхувчаш гучадалае хьы а чӀоагӀагӀа уйла тӀаяхийта на кийча доалийтан вай тӀемаш дукхудийтан доза потенциальни хьашташ доакха районаш. Ах цувцар эгара хьалхагӀа Европа я.

Дукха ха йоаллаш Карловни Варашка хиннача европейски коммунистически болхлой партей Конференце массара раза а йолаш тӀайнйар Европе коллективни кхерамален системан вӀашагӀйоллар духьа чакхдохаргдолча гӀулакхий шерра программа. Из лоархӀаме дехкар кхоачашдеш долаш хилара дӀадех. Бокъонца долаш дола бакъдар, укх тӀехьарча хана Европе из нийсенначь тайпара, оррагача пачхьалкхенаша бакъдь тӀатӀадашта. Эгара чӀалхарча агӀанна дол дола къамаьл Европа пачхьалкхенашта юкъерча хӀанзарча доаленийн хьакъехьа, германски ши пачхьалкхе йолаш хилара хьакъехьа а.

Европе коллективни кхерамалеӀалашъяра эгара чӀоагӀагӀа духьальйинар дуней халкъашта юкъерча империализмо укхал эгара чӀоагӀагӀа доккхал ден йола малхбузенгерманески милитаризм реванизми я. Малхбузен Германе доаллеча гӀозарий политика агрессивни чулоацам юха а шаьрра бӀаргагуш хьагучайбьар Гаргарча Малхбоалера кризис эгара чӀоагӀагӀа сихъенначь хана.

ФРГ-ас дӀамига кхоссар лапапар тӀема авантюранта Израиль кийчъеча юкъе, хӀаьта Гаргарча Малхбоалене ир ше дӀаделаденнача хана бокъонца израильски военщинагахьа а яьина дӀаэттар из. Гаргарча Малхбоалера агресса могаш дӀайийнар ала аьттанта бӀаргаш дӀалекъаш долча а немецки къахьегархой пачхьалкхе — Германски Демократически Республика дӀаххалларах йолча уйлах хӀанз а дӀакъаста могаш доацача а Малхбузен Германерча милитаристски дола деча гӀозарша.

Цхьабакъда, тукаленна бошски реваншистий уйлаш шӀаккха а кхоачаиургьни, Советски Союзо, вокх социалистически мехкаша — Варшавски договора юкъе дакъа доалараша — хӀанзале цкъа дӀахкаьдал Ӏайнаба, нехардьха йолча Германски Демократически Республикана бохам байтарг на хилар. Вай хӀахо а маьттга хьа а доаргья, дора а ергья, моллагӀча тайпара кхийца а империалисташ тӀахубзаргбоалий, легӀарехьа чӀоагӀен ходдаш йохкаш, нагахьа гонна эше, беррига вай низаша.

Из социалистически германски пачхьалкхе Европе хьалхилар — моллагӀча дунец тӀема лоархӀамегӀарча итоги цаӀ, гитлеровски фашизма духьала лоаттабеча къовсаме прогрессивни низий лоархӀаме котало. Из котало бахьан долаш шоай вахар дӀаденнал миллионаш болча советски наха, Европа кхыча мехкашка фашизмана духьала къовсам лоаттабьраша. Вай хангийта йоа йолаш ... могийтаре а вай халкъа къовсамах, Европерий прогрессивни низаши дерригачи низий къовсама хьадайьлараш тӀара тӀехьашка доала.

Маьарав демократеи кхераме керда кхувер хьахиннай Грецера тӀема-фашистски переворот бахьан долаш. Грецески халкъа бокъонаши паргӀатонаши къахагӀча тайпара тоӀахьй НАТО агрессивни блока духьа, европейски кхерамален керттера моаттагӀгун — вай континенте дуней халкъашта юкъера атмосфера толхарах гӀойле хуаш йолча американски империализма духьа.

Грецера дола реакцера лахаро кхерам тӀаоттабу Кипра халкъаш кхычарех тийша хӀама доацаш хилара а. Цу делача хӀамаша дӀадех Европа халкъий оагӀонгахьара, машарек - прогрессивни дерригача низий оагӀонгахьара къаьстта чӀоагӀа фийле йолаш хуна.

Советски Союз дӀахо а гӀоргья империализма агрессивни низашта духьала. массане а юкъара машар чӀоагӀбара дуней халкъашта юкъера цхьоаьхиг вӀаьзбаре духьа кӀаьа на душ [...]бача къовсама новикъа. Цу оагӀорахьа йоаш кийча мел бараш вай хьай а лоаргьба, цар уйлаш кхета а ергья.

Вай пачхьалкхей арахьарча политика наькъо Ӏалашду Советски Союза дуней халкъашта юкъера политически тӀа-тӀа дукхагӀа чӀоагӀлура, вай мехка авторитет лакхлура, дерригача мехкой къахьегархой вайцара дог-уйла лакагӀа дулаш шоа вай оагӀув хьаллоацилгаш. Вай дехкар сенах латт аьлча, из латт, беррига а советски халкъа хьаштаза махкара йола из принципиальни никъ дӀахо а чӀоагӀлен дерраӀен дӀахӀахьарах, дуней социализма система низи цхьоагӀон чӀоагӀъярах, дуней беррига а революционни болам дегӀакхулларах.

Новкъостий!

ШӀаккха а гал ца йолаш ах бӀаь шера деррига дуней тӀара машар лорабеш латт Советски Союз. Коммунистически парти, советски халкъ шӀаккха а юхадаргдац халкъашта юкъерча машарен доттагӀалени ленински политикана дӀера. Цу цхьан хана кийна дика хов, ше машарра тергалле а деза, империалистически реакци аьа дайнен тийша болх боаллаш хиларо Герзашцара Низаш чӀоагӀдаран оргалохаш тоадаран кхы а дукхагӀа уйла тӀайохийтилга дӀадеҳаш. ШӀаккха а мел ца душ фийла хила вай дехьарийла деш хилар.

Советски экономика, Ӏилма, техника дегӀакхулача доккхий толамаш лахар бахьан долаш СССР Герзашцарча Низий доалахьа за вай хана эгара керлагӀеи бирсагӀеи дола герз. ХӀанзара тӀом бӀара эша кердагӀа мел йола способаш хоаш а эскарен флотен личн состав. Салтеучангара цьина маршалга кхаччалца йолча Герзашцарча Низий кадрай бокъонца бе а боагӀаш лакха мах бу вай парте, правительства, дерригача советски халкъо.

Цхьабакъда, цунах кхоачаш а хиний Ӏе делаш дац. МоллагӀча кхыча гӀулакха массел а цхьан меттел дагта йиш йолаш дац тӀема гӀулакх. Эскари флоти технически кийчделга Ӏилма-технически уйлахца керда напагӀдьинарий боарам тӀа хила деза массаза а.

Шуга дӀаала делаш ца со, новкъостий. КПСС ЦК Политбюрос, СССР правительства, мехка оборона чӀоагӀъяра дешвяцца юкъерча доаппаш гӀулакх долаш мел бараш эскарен флотен тӀема низа лакхбара, тӀема техникен личн состава тӀема говзали эргайолахаш тоаярах эгара чӀоагӀагӀа тайпара боакхо еш хилар. Беррига вай балха тӀа хьалхарча дӀаае латт Даьхен оборона дешаш.

Вай малдешнача тӀакхача агрессорашкесаг-тухча а торо хугга юкъера кахьхаргдолча тайпара кийча хила теза массаза а деррига Советски Герзашцара Низаш, хӀара соединени, хӀара эскара дакъа. Военни нах хилараш тарра, цар кхетаду, эскар кийчдарга дӀаухийта Ӏалаьмате доккхий халкъа низашка материальни ресурсаши бӀуний тӀема кийчона, фекуте санна, военни гӀулакхаш тӀа мел бӀари тӀема говзали дисциплини, бӀухашта кулгалдара дакъе кийчахии состава говзали дукха кхыдола хӀаманаш шийна чулоацаш хилар. Из бӀухашашча кхьчача, маьршача дийна бӀунийн бетара лакагӀа йола тӀема говзали тӀеи хӀа котӀонта нуга ПозагӀен да.

Советски Герзашцарча Низий дакъен тешамен тӀема говзал. дукха Ӏалаттара хиланза даре мел доаша хӀама долаш да найга. Цулдухьа дукхача хьале военни кадрай практически гӀулакхех, цар кхетамах, дойнах, хьинарах, денала тийша да эскарен флотен тӀема кийчон боарам дӀахо лакхбелга.

Парти, Советски Правительство, беррига вай халкъ чӀоагӀа дог тийша да, шоаш тӀадехка дехкараш кхоачашдина кхоачаргбола СССР Герзашцара Низаш хиларах, цар личн состав, герз, техника массаза а тӀема кийчонца латташ хиларах.

Цунах бӀаргагуча дог тешале тӀехар вай а вай гаргарча доттагӀий а советски октябрь бетта КПСС ЦК Политбюро членаша, ЦК секретараша, вай бийка боалабьбча Варшавски договора юкъерча мехкий партей ЦК-ий хьалхарча секретараша, министрий Советий председательша, оборона министраша Советски эскара тӀема техника бокъонца йолаш на бола низаша бу хьожаш массехк ди дахьенхача хана. Москава а лагаша чӀоагӀа раьза хилар дьхаргаш результаташта. Советски эскара дохалхьарча тӀема техника дехаш.

Дукха ха йоаллаш Краснознамени Къилбаседехьарча флоте лахача хана сон новкъост А. Н. Косыгинац хьежар керлагӀа долча тӀема кемашкеи ракетни техникагеи. ТӀа дог раьза дир флота герзагарча хьало, цул тӀема кийчоно, личн состава говзало. Из за еррагача личн составо, командираша, политболхлоша, инженераша, партийни комсомольски организацеша чӀоагӀа къахьегарах хьадиннар. Тхо цига вӀашагӀкхеттадалар дукхача матросашцеи лашцацеи, къамьилаш хилар царца, тхона бӀаргайайра уж, оалаш мадарра, гӀулакха тӀа. Уж ба вай халкъ бокъонца парех дог тийша хила лерагедолаш йола бошха-ӀӀана наьх, дика образовани йола специалисташ.

Новкъостий!

ХӀанз, тӀема гӀулакха тӀа хьадамболлаш йола лоархӀам дукхагӀча дахьке герза коллективни тайпашка болча хана а из детта лелаш хила толам балга дукхача наха кхетаммен бартаци чакхдоахача гӀулакхех тийша долча хана а къаьстта боккхача лоархӀаме да хӀаране организованность лакха хилар, массаза а вӀаштӀехьа хилар, шие лекхар цхьанкха дакъха хӀама доацаш кхоачашдар. Кхычеттел тӀема гӀулакхаш тӀа бӀарий оагӀонтахьара пантахьа мара гуча на йоалача мелалон дисциплина на хиларо а де тарлу доккхий зуламаш. Цулдухьа шӀаккха а аьгӀ на йолийташ терко яла ергьия командирий, политорганий, штабий балха стиль эргайолахаш тоаяра, командни политически кадрай ерригача категорешкара юагӀар лилаш къаьстам болдаши хьадеташ а тӀадуллаш а хила беза.

Из доала хӀана, кхетадеш машарра, цхьана тардеш деладе лен командираша, политорганашта, партийни комсомольски организацешта меттел, моллагӀча гӀулакха тӀа вале а, хӀара эскара а тӀайожаль болча, нах кхетайара хьакъехья лаим еча йоакхонца.

Вай парте ший гӀулакхаш чакхдоах эскар технически мел чӀоагӀа кийчдеш дале а, ше маьрра техника карагерзаль йола сагӀ тӀем тӀа керттера, хоадамбеш бола низ хургба, яхача ленински хьехамга хьежжа. Из къаьстта чӀоагӀа лоархӀаме да хӀанз ракетно-ядерни герза замалахьа, тӀема кхел къоастаергьдараш серий тӀема техникен карагерзаль моральни а физически а чӀоагӀйоанка, боарам боашаш чӀоагӀа шоай Даьхенна, партена, халкъа мутӀахьа бола нах хургболча хана.

Укх тӀехьарча шерашка бӀунан тӀема-техникаца кийчдара дакъе тӀом йора санаьзаш дьигапаитен юкъе ивлангара дена хинначи хупамаша боарам боаццаш чӀоагӀа лакхдаь личн состава еча морально-политически кийчонсара кхаехараш. Личн составашта бен йола партийно-политически болх, массане массеза а долаш а хиннал хургдолаш а ва вай эскара ниа бола герз. Цу дерза ниа бӀаций тӀемий шера юкъе. Цу хӀана а увлайбоах вай [...].

Тамаш я партийно-политически болх вӀаштӀехьбаккхара аьттув бола торонаш эскарен флотен массел цхьаннакхьа а але. Цига вӀашагӀтехай шина кийчбь, партийни кхетах йолчи лареи тӀема кийчо лареи школа хьекха бьина, командирехи инженернотехнически кадрехи бола коммунисташ. ВӀашагӀъеллай партийно-политически аппарата бӀарча система. Мел эша хьалаю да укхаза нах массеагӀорахьара Ӏомабеи хӀара тӀема гӀулакха тӀарча дешна политически вӀашни ураи.

Дехкар сенах латт аьлча, из латт, цу условех найла дика эшарах, партийно-политически болх личн составан еррагача категорешка дешна, хьалкхийча лаьтта дехкараш кхоачашдара тӀаберзабаь барах.

Советски Герзашцара Низаш — дукхаеза халкъа тӀехье. Цо массаза а ю цун йоакхой тергон. Советски [...] Ӏилма-технически толамаш ба[...] тез эскара, парте шие дӀгагӀа [...] кадраш ухийт цига. ДӀахо а [...] чӀоагӀа [...] вай советски боаьхой класси [...] ахархоши [...]интеллигенцена а вай Герзашцарча Низашта а юкъера цхьа бувзамаш. Иштта хана дергдаьнаш [...] бахача нах юкъе беш бола оборонни болх даш теабелга, граждански оборона система чӀоагӀъелга, военни знанеш шерагӀа йоржаелга, къаьстта а кагирхошта юкъе. Вай Герзашцарча Низий турпалерча истарешта Ӏомабе беза вай кагирхой эшшача минута цар тӀема байракхашта кӀал дӀаотта а Даьхенна хьалхашкара шоай декхар чакхдаллалца кхоачашде а уж кийча хургбалаш.

Новкъостий! Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революцие 50 шу дизара хетаь Теллсаш къоабалъеь тӀалбоца КПСС ЦК июньски Пленумо. Цар тӀа итогаш яьй советски халкъо ах бӀаь шера лоаттабьаьча къовсама, вӀашагӀтехай дуней тӀа эгара хьалхарча социалистически обществана кулгалдара дикъе вай парте Ӏоаль Ӏалаьмате йоккха опыт.

Коммунизм хьалъяра практически декхараш кхоачашдеча керда низаш оацагӀа а дакха накъабола цу юбилейца советски нах шеко яц. Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизар советски тӀемалоша а тӀемен политически кийчо еча военни дисциплиней организованности чӀоагӀъеча керда толамаш лахарца белгалдоаккхаргхилярах, Герзашцарча Низий фелш тӀема кийчон кхы а лакхагӀа айергхиларах.

Мукъабе сона военни академеша доахьийнараш лакхера дешара заведенеш йистехьарца шӀаьхха а дег тӀера дахкъала бувца, хӀаьта иштта преподавательски-профессорски состав а цун беркатерча къахьегама дикача итогаца дахкъала юкха, шоана массанена а, деза новкъостий. ДӀахорча сийлахьча балха тӀа доккхий толамаш лахар лоьш ловца биккха.

КПСС Центральни Комитети Советски правительствои дог тийша я, военни академешка дийша бӀаьнараша советски эскара сийлахьа пӀи дӀушашка беча практически балха тӀа еза лелаерганларах.

Дахкъала хилда Советски Союза турпалера Герзашцара Низаш!

Дахкъала хийла вай советски Дахе — Сийлахь-боккхача Октябра дахке!

Хоастам хилба Советски Союза Коммунистически партена — вай мел йоахача котталонашта дог увлтеттаечоа а уж йоахига вӀаштӀехьдоахадохаа а!

(ЧӀоагӀа, дӀахьаль доттача тӀараша цхьа ойнаш вукхиаза а шаьхьаьаьхар новкъоста Л. И. Брежнева дьа къамаьл).

* * *

Торжественни часть чакхъяьннача тӀехьагӀа съездаш хулача Кремлевски Дворецан Йоккхача банкетни зале дӀатубахар гулбеннараш. ВӀашагӀкхетар дӀахо дихьар лелача ден сийна шу оттадаьча нетолаша хьалхашка. Военни академешка дийша баьнараша маршал лелар СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина, КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева вад текьабир салтийи матросийи, сержантий а старшинай а, эпаврий, инаралий, адмиралий хоаршалла, пӀи хевача полководций — Советски Союза маршалий маршалла.

(ТАСС).

ПАРТИЙНИ ВАХАР

БЕРРИГА ПОЛИТИЧЕСКИ БОЛХ — КХАШКА

Ялат чуэна ха бехктохкане я. Кхебаь хьункъам ший хиннахьа чуэцар техниках дертӀа пайда эцарах, ялат чуэнача агрегаташта нах нийса дӀаоттабарах тийша да.

«Червленский» яхача колхозе хиннца дӀалоладьяал юбилейни шера хьункъам чуэцара балхаш. Колхозкхйи механизаторашки тийнахьи буса кхамка ба. Ӏурра дена бийса юкъе яхьалин болх беш а комбайнаши жаткаши. Балха юкъейоалаьй 10 агрегат. Хаоттама хьалаш хала этта лие а цу колхоз дахрхошта паргӀатамноя гурахьа дуэйа ялатий дика хьункъам кхебе: хӀара гектара тӀара кӀина 20 центнер чуэп ухкаьа.

Укх дӀамхача деношка колхоза партийни комитето (парткома секретарь В. Семенов) ший беррига политически организаторски болх юкъарчал доапаш тӀайерлабьба кхай станашта, комбайнови агрегаташта, цхьан денаца дьалча кхебаь хьункъам чуэнара толам боаккхача.

Ялат чуэцара балхаш долалалеьча колхоза партийни комитето хьаа а хьекха чӀоагӀйир агитационномассони балха плаи, хӀаьта агрегатана коммунисташ дӀоавийбир. [...] 24 коммунисташ 26 комсомолаш.

Ялат чуэнаш боахкача колхозонта юкъе къахьегаш 4 политинформатори 8 агитаторш ба. Колхоза парткомо царна инструктивни семинар а йир. хӀаьта иштта массови болх дӀабахара уж газеташцеи журналашцеи Ӏалашбир.

СалоӀача хана агитатораша механизировани хьаттаешкеи агрегаташкеи колхозхошца беседаш ю, газеташ деш, хьункъам чуэцача дика къахьегарех дуэп.

Агитаторий политинформаторий беседай керттера тема я КПСС ЦК июньски пленума решенеш: Гаргарча Малхбоалеи Израила йолаьача агрессена духьала вай партеи правительства лоаттабеча къовсалах. Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизарах йола КПСС ЦК Телисаш.

ДукхагӀболча политинформаторашеи агитаторашеи шоаш беш бола кхетамо бола лакхача идейни боараме бу. Комплексни бригаде механизаторашна политинформатора агронома Н. Гиряева беседа йир вай пачхьалкхен арахьарча политиках лаьца, агитатораша Д. Стороженкаси Л. Гуринаси ухкаш еш Октябра 50 шу дизара хетаь йола КПСС ЦК Телисаш. Агитатораша М. Фелюшкинк. Пономарева механизаторашта дийцар хьункъам чуэцара мел боккха лоархӀам болаш да комплексни лен дола балхаш поточни методех дича.

БӀа ӀӀоалаш латтача хьатта агитатораца Г. Андрюшкинаси В. Величкаси гойтара агитаци вӀаштӀехьъяьккхай. Хоза кийчлаьча плакаташеи, шиташеи колхозахой тӀахьех доа на лаш ший ханнахьеи ялат чуэара, тӀайийна декхараш ханал хьалха кхоачашде.

Ялат чуэаш боахкача механизаторашта юкъе къяжача социалистически къа хӀара дена итогаш ю. Ялье котбаьннарий сийна кшолгеш яха листокаш араех, ахчан премеш тел.

Колхозахошта культурни гӀулакх латтаалара балха юкъейоалаьй моттигерча культуро Шеи агитбригада а библиотека а. Укх деношка агитбригада хиннай керттерча хьатта, кхай тӀарча станашка, комплексни бригаде, цига агитбригада коллективо концерташ тийнал, библиотеко киншкай передвижкаш яхийтай.

Кхай станашка цехализаторашта дерттӀа салоӀаргдолаш деррига хьалаш вӀаштӀехьдаьхал. Укхаза ба бӀайха кхача, йолаш а душ, йиш я радиога ладугӀа, телевизиони передачага хьажа.

Е. ФАРНИЕВА,

КПСС Шелковской районно сотретарь.

Вай проектни практикеи гӀишлош ечей къоастадаза долча лешаех цаӀ да нах чуӀечеи общественни здамешта Ӏалама-хоттама хьалаша еча влияниеи дувладениилар. Климатически районировани картага дилача Нохч-ГӀалгӀайче ула гӀаьххьарча климата зоне, хӀаьта ШБ климатически районах лоархӀаш я. Из район бӀаьхача хана йайха латташ хиларцеи цхьайолча хана йовхал плюс 41 градусага кхоачаш хиларцеи белгала я. Санитарни лораша цхьаьа лерхӀаш да вай территори цхьа оший тайпара 3-чеи 4-чеи зонашта юкъерча моттиге хилар. Из да а да иштта. ХӀаьта каха чуӀе цӀенош общественни зданеш хьалъеча хӀана мишта теркалъю-хьоӀ уж башхалонаш?

Къулбехьа хьаллеча гӀирсий хӀанз керттерча дакъе теркаллер уж хьалдеча моттигера лаьтта агаш хилари (сейсмичность) чутоӀалуш-таккаш хиларида. Цхьабакъда, уж гӀулакхаш хинна Ӏаи къулбехьа гӀирсаш хьалдеш теркалле лезараш. ХӀанзарча хахьара архитектура дукха а кхага ахийташа на йоалеш я. Цхьаьа бӀарча ренаш хул кхага техе, кхагах дийя хул бӀарча цӀенош а. Хьаллеча цӀеношка кхага дукха ахийтаро

ВАЙЦИГАРЧА ХЬАЛАШКА ХЬЕЖЖА

уж сийрда, архитектура дозача чуне хьа хилийтара цхьан оагӀора аьттув хулийте а, вокх оагӀора цӀеношка сов йайха, къегаш хулийт.

ГӀирсаш хьаллара боарамашеи бокъонашеи Нохч-ГӀалгӀайчене хьалду цӀенош къулбехьа кораш а доаш делга могаду. Цу бокъонаша дӀалехкача тайпара хьалдь цӀенош чура сов дӀоахауш хул, къаьстта а кхага теха тӀехе йоккха йолаш хилча. Цудухьа лаьрххӀа маьлхах уж лоралара устройствош йиэза яац. Каст-каста хозаш хул, хьалду цӀенош III зонана лаьрхӀача типовой проектех, а ду, хӀаьта цар тӀа маьлхах лоралара устройствош еза белгал а лаьдац, ахаш.

Да иштта-м да из, хӀаьта а ха деза хӀанз вайцига юкъехухьа типовой проекташ дахкӀагӀа климат йолча РСФСР-чеи Украиначеи хьалашта лаьрхӀа уттаьлга. ХӀаьта, гуних, уж устройствош елга типовой проекташта дӀадетта а дезаргда. Царех а дабаш, решеткаш, тайп-тайпара жалюзеш, кхыраш. Уж кийчъю эрг-аргача материалах: аьшкабетоних, дахчах, алюминех. Уж хьаь шоай конструкцега дилача Ӏаи хана маьлха дӀанецараш чу а ухийтар бола, ахкан хана ухийтарг а йоалаш. Маьлхах лоралара устройствошца кхы тӀа а торо хулийт хьалзеча гӀирсий архитектура хозагӀа хилийта.

Практически оагӀув йийцача, дакхехьа белгалдаьр юкъевалаа доагӀа хьалхе дерхӀаш йолча Грозненски мехкдаьтта института керттерча дешара корпуса. Отталь проектни задани лийча. цига дукха а кхага теха боккхий тӀехеваш (поточни аудиторе блок а кхыраш а). Балца проектировани еча хана белгалде деза кига маьлхах лоралара устройствош елга.

ЦӀеношка микроклимат хилийта йиш я искусственни хьисапагӀа. Из за цӀеношкарча фена кондиционировани елга, из искусственни шелдалга. Цхьабакъда, цуна дукха мах бола. Цулдухьа архитектурни средствашца микроклимат уттаелга эгара пайдагӀа а бакъахьа а да.

ДукхагӀа терко е йоагӀа нах чуӀеча а общественни а цӀеной тхоинашта тхов-кӀийлевашта. Хоаш за микрорайонашка хьалду цӀенош чӀоагӀа кхетал йолаш ден хилар. Цхьайа вӀаштӀардал цӀенош хьалзеш дилча юкъера лаьрхӀа кхотал микрорайона 1 гектара тӀа 3000 квадратни метрага хӀаххоач. Из иштта долалаь бакъахьа хургда бахача наха салаӀа а кхыча гӀулакхашта а лаьрхӀа кхы тӀа а майдаш лахар. Из кхы тӀа йола пайда хила йиш я цӀеной тховнех. Дозал дехьа тховнех салоӀа майдаш а еш пайда ийӀу царех: цар тӀа бешамаш юаӀ, ресторанаш еха. Цар тӀара понагӀа мехзар дика бӀаргагуш а хул. Нагахьа санна бола шелбе бешаш хуле, тхов тӀа массе а хана цхьан боараме лакхал а йолаш хий хулийта ваннаш лоаттаю. Дика да дайга, цо чакхдуьха тховнаш.

Нагахьа санна Узбекистана, Дагестана, Нохч-ГӀалгӀайчен, кхыча къулбехьарча республикай халкъий вошество лийча хоила хьа яц цигарчу нах чуӀеча цӀеной цхьайола шоай тайпара бошхалонаш. Уж (нах чуӀе цӀенош) ков юкъе а долаш, цуна гонахьа загӀа. ЦӀеной нийчеваш ковнгахьа я, цар чура цӀеношка чукхалга а йолаш. Ӏалама хьалаш шера чухьа дукхагӀа йола ха наха ков нийченаярех йоахаш да найнига, цар кӀеангагӀа йола ха чара лакхац цӀеношкъ чухьа болаш.

ХӀанз кхы хьадаш за. Хьаллеш за цӀенош дукха этажаш а йолаш, микрорайонашка, нах бахача районашка ду. Цхьабакъда, Ӏалама хьалаш хьалха а шоаш хиннача тайпара. кхы хулла ца душ лесал. Дахче, из теркалле а деза. Миштта? Микроклимат хилийта еза нах чуӀеча цӀеношта гонахьа а санна. иштта царна чухахьа а. Нах чуӀе цӀенош вахара дика аьттув болаш хила цхьа ков а долаш, цуна гонахьа хьаллежа хьаьа хӀана дан. Из вайцига дезо а да. «Асфальт» фуа аьлча, из за квартирий нийченаш ковнаца хоттадуш ца хилар. Укхаза эш кхоачаш хилла йоккхий лоджеши балконаши а йолаш долча цӀеной типовой проекташ уттаелга.

Йайха климат йолча боккха лоархӀам болаш за цӀеношка чакхдоалаш фо хетташ хилар. Вай гороцашка керттерча дакъе хьаллу нах чуӀе секцеш йола цӀенош, хӀаьта цар корадаш ненагӀа дарашка цӀеп цхьан оагӀовах чара а хац. Цулдухьа дӀоахленна фо цу цӀеношка чуеса. цуна дӀаса чакхдуьла йоацандаь. Цхьабакъда, долаш за помещене кораш шина а оагӀорахьа дола цӀенош а. Цу тайпара цӀенош за вайнига хьалле лезараш а из ритача нах чуӀеча а общественни а цӀеношка дерриге дагӀаш цӀеношта чухнахьа за. хӀаьта цар цӀеноех дикдола на духа моттиг тӀа а хург. ХӀаьта вай доаеш тӀехнахьа кхойале йола е йоагӀаш йола цӀеной нишкара дагӀаш ле хьаштела а торо на йий. Цу керттача гӀулакхо торо хулийтарга цӀеной нах чуӀе найла алсамьаккха а цӀенош хьалдарга боза нах кӀезигбе а. Эстетически хьакъехьа а бокха найла бозаш за из гӀулакх. Хьалбеча гӀирса объемно-пространственни композици а дика йӀаьхегӀа хургья. Миштта хул хьаж Грозне цу тайпара дола массехк цӀенош дича бакъахьа дар.

Укхаза ала йоагӀа вайцига экспериментальни гӀирсаш лелга лоацаш хилар, хӀаьта из шерда конструкцеш лерига а, хьалха латташ мелхарчи юкъехьулга юха а уз.

Кхычахьара вай республике мел еначеа хилу вай гороцашкеи юрташкеи шоттта гаьнаш йолга, из хьаладийтара вайцига дика хьалаш хургда. Микроклимат дикагӀо хилийтара гӀулакха дукха боккат йоаш йиш е дерттӀа уйла а еш хевеш, кӀотартаи, гаденаш дӀайоӀарах. ДукхагӀа тӀае йолагӀа тайп-тайпара йола тӀахьерчалун уоагӀухха а декоративни а байрогаш. Уж дегӀаха йиш я юкъарчал долшиш цӀеной ленаш тӀа гӀохха, балконашка, кхы лоьхохӀа цу гӀулакха кийчъеча помепособленешка, устройствошка. Цар Ӏи а хулийт, цӀеной пенаш дийн а ду.

Микроклимата гӀоичеч цаӀ хий да. Общественни а нах чуӀеча а цӀеной территорешка дукхагӀа кийчъе еза хий латта а уча а моттигаш. Белгалъякха йоагӀа Грозне хьалха дӀайхача шерашка из дукха а кагий фонтанаш йоалгеи уж хӀана тишъенна. Хий ца ухаш йолгеи. Уж, е йоагӀа ремонт а яь, йоалагӀийтанца ергьаш.

ГӀаш нах лелача наькъалгашкареи плошадкашкареи дефальт дӀа а яькха, цар ина меттел бетони плиткаш яхка еза ха кхаьчай. Уж лелае атта я, царех йӀох а лийя, из хьаж ахан.

Цу лоамгача лаьхехьа лийнчох гуш за климатеи архитектураи вӀашагӀийни юкъаера бӀушаиш проблемаш республике хӀана а къоастаьнаш хилари дӀахо бе безаш дукха болх болгон.

Ш. ЕВЛОЕВ,

архитектор.

«СЕРДАЛО»

2-гӀа агӀо, 8 июль, 1967 шу.

ТIЕХЬАБУСАРАШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ!

АКХАР ПЛАНАШ КХОАЧАШЪЯЦ

ПРОМЫШЛЕННОСТЕ

Нохч-ГIалгIайчен промышленноста бахлоша, тlаьхьара дахкараш чанх а даххаш, 102,5 процент кхоачашйира валови продукци арахецара ялх бетта план. Дlадахача шера хьалхарча ялх беттага нийсйича промышленни производствана объем 12,7 процент лакхъенкай. Арахецача продукцега дlадодаш чукахьадинхарах дикка эшамаш а дьй.

Из иштта дале а, цхьаццанахъ бахх эсала беш, хьалхараш нехх деназ моттигаш хилар белгалдаккхалаза дала.

Хьалха дlабахача ялх бетта хинначарел тlехьашкха предприятеш кlезигагIа-м я, бакъда, уж кlаьз а дукха я. Ах шера план кхоачаш цалча кхейта предприятеш нехка 952 эзар соме мехъа продукци ялл езаш доккар тlадисад.

Ераш я пачхьалкхан дохкар тlадиса предприятеш:

ВАЛОВОЙ ПРОДУКЦИ АРАХЕЦАРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШ ЦА ЯЬ ПРЕДПРИЯТЕШ

Предприятеш	Директораш	Парторганизацеи секретараш	План кхоачашъяр процент.
«Трансмаш» яха завод	КОМАРОВ А. В.	МАГОМАДОВ М. М.	94
Новогрозненски мехкдаьтта какхдоаха завод	ГРАЧЕВ Б. Я.	АТАРУКОВ А. Г.	99
«Терек» яха мебельно-дахчах дlеэмаш ю фирма (коргтера предприяти).	ГЕРАСИМОВ К. Н.	ФЕДЮШКИН Н. И.	97
Ермоловски ДОК.	НАЗАРОВ И. С.	ЮШКО М. Л.	90
Ашкабетонни конструкцей изделий Шалински завод.	КОРНЕЕВ В. М.	ДУЛАЕВ М.	93
Нохч-ГIалгIай карьероуправлени.	ДАХКИЛЬГОВ Ш. Э.	АУШЕВ А. Х.	98
МалгIабикера кирпичний завод	АУШЕВ И. Д.	ЭРЖЕПОВА Э.	90
Гудермесски кирпичний завод	ШАЗЗЛОВ М. Р.	КУЗА Г. Я.	65
Назрани кирпичний завод	БУЗУРТАНОВ Х. Э.	ШАДЫЖЕВ А. Ш.	78
Горжилкомбинат	ИЗЮМОВА В. В.	ПЕСТРЕНИН Н. С.	95
Назрани даьттан нахчан завод	КЕСАЕВ Х. А.	—	90,3
Арджуски ялат дlаеуйиду пункт	КУРАЗОВ Х. Т.	АБУБАКАРОВ С.	70
Урус-Мартана райбыткомбинат	АВТАЕВ Х.	—	47

ЮРТА БОАХАМЕ

Хьалхарча ах шера хьайбаш лелайераша баьча балха итогаша хьахьокх дукхача фермай болхлоша шоаш тlаийца декхараш кхоачашдеш, хьайбай продукташ яхара темпаш, хьайбай продуктивность лакхъелла.

Пачхьалкхенга хьайбай продукташ йоххара ах шера план ерригача республики дикка тlехкхоачашъяьй, хlаьта дlаладача шера цу ханачул дулхи шурен — 9, фуаш — 13, тха — 4 процент дукхагlа деккад.

Цхьабакъда, хьалха латта боахамаш дукхагlа дале а республике кlезига дац тlехьадусараш а. Цу боахамашна тlаийца декхараш кхоачаш ца даьд совгlа пачхьалкхенга хьайбай продукташ йоххара ах шера план а кхоачашъяьяц.

Тахан уж газета тlа кепатехача тlехьадусача боахамий кулгалхоша, хьайбаш лелалераша социалистически декхараш тlаийцадар кордIагIа поверь тlакхоачаш пачхьалкхенга хьайбай продукташ йоххара шера план кхоачашбе, бакъда, уж кхоачашдара лоаттабе беза къовсам вlаццтlехьбаьккхабаш.

Республика тхьаь совхозеи тхьаь пхъ колхозеи къаьст-къаьста йола хьайбай продукташ йоххара ах шера план кхоачашйяц.

Ах шера план кхоачаш ца еш дисад кагий боахамаш моттел экономически вуч бараш а. Иштта шура яккхара тlехьадусача боахамашта юкъе я Сунженски района «Победа» яха колхоз, фуаш тхап лаккхара — Шелковской района Менжинске цlерагIа колхоз.

Октябра доза цlей тlаккхача бохъ бутт мара биснбац, тукха ха яц нале ч, аххий хьайбаш доажалеза хана хlоза йоаза найла а эшаш болх кlаштlехьйоаккхе дакза дисар кхоачашде йиш хургья. Шаьа боазача хана дулх, шура, фуаш, тха тукхагlа лакхара тlадерладе дела ерригача тlехьаьсача фермай болхлоша шоай плаш, кlоарга анализ е еза хьалхарча ах шера итогашта, гучадаха а дlадаха а дела кхоачамбоацараш.

Республике хола йиш яц тlехьадусаь боахамаш.

ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА АХ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШ ЦА ЯЬ КОЛХОЗАШИ СОВХОЗАШИ

План проценташа

Колхозаши совхозаши	Совхозий директораш	Партийни организацей секретараш	Дулх	Шура	Фуаш	Тха
Совхозаш						
«Атагинский»	Тамахин Я. Е.	Истамулов Г.	85	—	—	—
Грозненский шурий	Шаго Д. П.	Грушецкий В. Ф.	—	88	—	—
«Ермоловский»	Селин В. А.	Голосов А. А.	—	91	—	—
«Старо-Юртовский»	Шатаев Ш. М.	Смирнов В. В.	—	93	85	—
«Горячеисточненский»	Харламов С. П.	Бакашев Х.	—	92	—	—
№ 3 йола баьцадарий	Маликов А. А.	Осецкий А. Н.	—	94	—	—
«Овощевод»	Медов С.-М. А.	Гелагаев Ю. С.	—	87	—	—
«Дружба»	Кулаков А. С.	Мунаев В. Н.	—	99,3	—	—
«Ингушский»	Колпаков А. С.	Котиков А. Н.	—	97	—	—
«Минеральный»	Магамаев А. М.	Пашаев У. М.	—	85	—	—
«Октября 40 шу»	Арапиев Э.-Г. Э.	Кулбужев И. А.	—	84	—	—
«Экажевский»	Мальсагов М. Я.	Арчаков Х. К.	83	—	—	—
«Терский»	Ржевский Г. М.	Карнаухов А. Г.	—	—	98	—
«Горец»	Янаев Б. Н.	Нинаев Б.-А. М.	—	93	81	—
«Шалинский»	Шахбиев Х. У.	Тонгиев М.	—	86	85	—
«Джалка»	Межидов Г. Э.	Ирисханов Р. А.	—	—	60	—
Республикански юртбоахама опытни станци	Многолет В. Я.	Ильин Л. Ф.	—	94	—	—
«Кавтеречный»	Асланов В. Б.	Киломатов П. Н.	—	95	—	—
«Гвардейский»	Гараев У. А.	Хамаев О. В.	53	—	—	—
«Сунженский»	Мальсагов С. Г.	Васюков В. Е.	33	—	—	—
Колхозаш						
Ведана района Кирова цlерагlа	Мугаев З. А.	Есенбулатов У. М.	—	—	—	60
Ведана района XXII-ча съезда цlерагlа	Баширов С. А.	Баждаев Ш.	—	—	—	30
Грозненски района Ленина цlерагlа	Лютиков М. Ф.	Бородинов В. Б.	—	94	—	—
Грозненски района 1-ча Мая цlерагlа	Вьючный В. С.	Заречный Н. В.	—	88	—	—
Гудермесски района «Октября 40 шу»	Осмаев У. Г.	Гехаев Х. У.	54	—	—	—
«Дружба»	Джамуев В.	Темерсултанов А. А.	60	—	—	—
МалгIабика района «Кавказ»	Шелест И. Д.	Герасименко А. Г.	—	—	—	30
Ножай-Юрта района Гагарина цlерагlа	Хаджиматов А. Г.	Хиразов И. О.	87	—	—	—
Ножай-Юрта района Ленина цlерагlа	Чунчуров Ш. А.	Сайдарханов М.	—	—	—	33
Советски района «Новая жизнь»	Мусаев Я. Н.	Межиев А.	83	—	—	—
Советски района Ленина цlерагlа	Бандаев А. М.	Батаев Х. М.	—	82	—	—
Советски района XX-ча партсъезда цlерагlа	Мусостов З. М.	Узуев Э. Я.	—	69	—	—
Сунженски района «Победа»	Емельянов В. Н.	Моисеев Н. И.	—	96	87	—
Сунженски района Ленина цlерагlа	Амигов М. Э.	Сембиев У. С.	87	—	93	—
Сунженски района Кирова цlерагlа	Наумов Н. Г.	Федин Н. В.	—	—	95	—
Сунженски района «Путь к коммунизму»	Качаров Д. Г.	Бушуев Э. П.	—	92	—	—
Сунженски района «Заветы Ильича»	Фаргиев С. М.	Озаев А. Ю.	—	—	64	—
Шелковской района «Путь к коммунизму»	Травин Н. Л.	Иташинев В. Н.	—	—	—	82
Шелковской района «Красный пахарь»	Билетов А. В.	Голышев П. Т.	—	—	—	93
Шелковской района Менжинске цlерагlа	Крылов Н. И.	Квасин Д. Н.	—	—	66	96
Шелковской района Ленина цlерагlа	Горайнова З. И.	Бектемиров Ю. А.	—	—	—	96
Шелковской района Кирова цlерагlа	Пакин С. М.	Молоканов А. Ф.	—	82	—	—

КХОАНА — СОВЕТСКИ АВИАЦЕ ДИ

Грозненча гражданский аэропорта транспортни самолета тlа цхьана болх беш ба пилоташ Виданов Степан Степанович Фролов Александр Александрович. Шиъккъ а коммунистически къахьегама ударникаш, дика производственникаш ба уж.

Степан Степанович Виданов Даьй-мехка тlем тlа летчик-истребитель волаш лета ва. Цо декъа эзац Варшавски Берлински операцеш чакхйоахача, шиъ Цlена Седкъа ордени вералl медали еннай Степан Степановичa тlема операцеш дика чакхъяьрах.

Тlем чакхбаьча гlоне граждански флоте кьинаре къахьегаш хьовогlа ва. Иштта дика даьна подразделене общественни вадера. Из ва цеховни партбюрон член цул совгlа штата воаца пилот-инструктор. Дукхача шерашка ше Iоаь балза опыт кагдерша дlалу церкьонача летни состава.

Хlаьта Фролов Александр къона летчик ва. Из иштта дале а шийла вониххагlа волча нихкъеста Виданов Степана ммшестепие шиъ говзал ден-денна, лакхъеш хьовогlа ва. Шийгара хьонхам гойташ къахьегарах дукха хоза йоацаш подразделене партийни организаце КПСС кандидатвала дlаийцав комсомольски бюро секретарь, пилот Александр Фролов.

СУРТА ТlА: (аьрдехьара аьттехьа) А. А. Фролов С. С. Виданов.

М. Плиева сурт.

Цу деной сийле йовргьяц

«Грознефта» предприятешка слесарашла болх беш волдачара 1935 шера «Даьй-мехка 150 эзар летчик» аьнна комсомоле даьча кхайкхаралдах Грознерча аэроклубе летчикий сайпийначa курсашка деша вазар со. Цу хана соца лелаш бар вай чехкахой цlи езда ба летчикаш-турпалаш Заводотный, Кучеравый, Бубликов иштта дукха кхыбараш. Веррига 150 саг вар тхо аэроклубе лешаш. Белгалдаккха догlа, занятешка тхона йоаца нагрузка йоккха хиналга. Дийнахьа ялх сахьат даллаша балха хулар тхо, цул тlехьагlа буйсанна 10—11 сахьат даллалла аэроклубе дешар. Иштта бlаррчача шера.

Тlехьа аэроклубе дийша йистерархьача сайна цу хана лага дахьлачох ах кхоачашхилар со. Хlаьта со-м цу хана военни летчика профессеца йезам болаш вар.

Аэроклуб йистедаккха тхо дахьаа знанеш тахагlа болчеи зергlаш низ чlоаргlах болчеи курсанташа военни летчикаш кийчбеча Качински школе деша хьожавир со. Цигача хьежаваь хиннача 39 сага юкъе со цlаl военни летчик-истребитель яха военни професси карадоале волавелар. Хlаьта вожаш бомбардировщикалла балав.

Цу хана керда арадаьнна вай мехка вооружене латташ хинна И-5, И-15, И-16 истребителаш яр оаха Iомаеш хиннараш.

Iуна дена саоралла теоретически практически занятеш. военни кийчо еш шин шу сиха чакхдаьлар. Военни школа йистедаьккхачул 1940 шера Советско-Германски гlадон тlа латтача истребительни полке хьожавир со.

Бlаррчача шера тхоай военни летчика знанеш лакхйора оаха. Вай Iовзел сехьа даьначa чоастагlчоа дукха отта кийчо йора. 1941 шера 22 июне буйсанна 2 сахьат даьннача хана тха № 92 йолча авиационни истребительни полка командира приказах гlоттадир тхо. Сиха самолетий моторашt гlоахле аьнна приказ делар тхона командира. Тхьо минут даьлехьа тlеча кийчо денейка тlа гlаттар ерригa полк. Iуйранна сатоссашь латташ тхо чукъата палаткаш латтача оагlорахьара делхача бомбай таташ хьахезар. Цкъаьнчоа доалаха латтача авиационни полко учебни занятеш ю аьнна хийтар тхона. Хlаьта массехк минут яьлча шиъ гlулакха палаткаш латтача вала юхкенача техника немецки бомбардировщикаша вай палаткашта бомбаш етт аьнна хоам бир полка командирага. Палаткашка тхо тхьайса ухе мотташ кхиинавар чоастагlа. Палаткаех хьаэца хlама лецалаш тхо милза Iаккхьачача. Вlалла шеко яцар тlом хьайна хилар.

Дивизенара бухам хьаьэбер. Цхьахьа полка командовани тlа а кийча шиъ довамах тхона распоряжени елар полка командира. Юкъа хьаша бенава тlемаш зир оаха. Цхьабакъда, цхьатаьра лацав тхоа моастагlчуьи цизаш. Цул совгlа тхона дуккъал аттагlа моастагlчуьи лаьттаннара бу а. Цу дийнахьа хlаване 5—6 тlема вылет йир оаха. Делкъел тlехьагlа тха бlарттачача полках шиъ эскадрили мара йисалар.

Цул тlехьагlа Лаккхьарча командование вай мехка керда арадаьнна МИГ-3 яха истребителаш Iомае Москве хьожадир тхо юхедалараш. Цига шиъ бlаьрах керда техника а Iомаль Москвана тlакхача гlерта моастагlа юхатоха Смоленске хьожайир со хинна авиацеии полк.

Великие Луки яхача моттигера Москвахьа Гудериан керте латта цlи эла танк йола колонна чакх ца боалийташ йохае аьнна командование дена приказ кхоачашдеш яр тха полк. Из залани сийлеца кхоачашъярах «Шъелагlа гвардейски истребительни полк» яха цlи елар тха полка. Из задани кхоачашъеш белгалваларах «Тlема Цlеча байракха» ордени совгlата дожо сахьати телар сона.

Цул тlехьагlа Москвана кхерам тlатуеса баьлар юха а бирсенна моастагlа. Командоване приказ делар тхона Москвана тlагlеоташ бола немце фуннагlа лий а юха соцаве аьнна.

Цкъа 1941 шера сентабрь бетта бус зар я. Гlопта а дь немецки аэродром бомбашца йохае аьнна приказ делар тхона эскадрилье командира Андриенков. Из задани кхоачашъеш со юкъе а хоалаш барайтта истребител бомбардировщики яр. 5 эзар метро лакха йолча самолеташа фронта лини хоэна а яь моастагlчуьи аэродром йолчахьа хlаладеш тхо. Аэродрома гlатlаккхача уттех километр йисача, цхьа эзар метр кхачлача тхоай самолеташ Iолох а яь моастагlчоа гуча ца далийта моторашt сопамо оаха. Цул тlехьагlа бреющи полетаца аэродрома тlа а даха аргl-аргlагlа бомбаш чуетта долаелар. Хьалхара шиъ самолето шугом яьчул тlехьагlа, шоллагlча ийсне бомбаш чуеттар. Хlаьта штурм яь баьннараш бомбаш чукхоссаваш ловабеш хулар.

Моастагlчуьн 186 самолет йохайир оаха цу буйсанна яьча атаках. Хlаьта тхоаш, цхьакха а ца хулаш цlаьийраар.

Цул тlехьагlа вай разведка хоач йир тхога моастагlа тхо долча «хьоашалгlа» эха кийчлуш ва аьнна. Цунна духьала отта кийча долаш шиъ кlийра даьккхар летчикаш самолеташта тlеба lo на йоллаш багlаш. Шиъ бlара даьча Iуйранна сецна тхо долчахьа йоагlаш латташ хиннача немецки самолеташта гlайтта духьала лакар тхо. Цу дийнахьа тlом баь моастагlчуьн шовзткъея баьхl самолетах 46 йохаь чуйтар оаха, хlаьта ших карава яьнна яхар. Из тlом беш шиъ летчик вийр, тха 12 самолет йохайир. Из задани кхоачашъеча моастагlчуьн шиъ самолет йохаь чуйтарах шоллагlа Тlема Цlеча байракха ордени елар сона.

Иштта 2,5 бетта юхасецавир оаха тlом беш Москвана тlаворlаш латтта моастагlа.

1944 шера аьхки Варшава йоаккхаш зоо вай Цlе Эскар. Белгала ялы задани я йоалаш сай самолетапа аьхке валар со. Цкъа иштта аравальна моастагlчоа малагlа дулам дергдар яхаш самолетапа го боахаш лелаш сайла дукха лакхагlа мохкашта тlехьашка къайлальнна йоагlа моастагlчуьн истребителий бомбардировщикий группа зийра аз. Варшавски плацдарма йолча оагlорахьа йолхар уж. Цигача Висла яхача хи тlа дилла понтонни тlий тlа гlолла сехьа доалаш латтар вай Эскар. Уж цигача йолхийга белгал а дaь разнабувзамца тхоай наблюдательни постага хоам бир аз моастагlа фетара тlаворгlаш латтарах. Нагахь саина тlом ца беш уж дlаяххийтача вай самолеташ гlоиттале плацдармана тlакхача яхувргдар моастагlчуьн. Цхьахьа яхы дlаза уйла а ца ен цанна тlехьакхе вахар со. Цар ца духуш 25 эзар метр хlал гlолла ваха тlехьа а кхийна тlом баь массанел тlехьа йоагlаш хиина Фокке-Вульф 190 яха бомбаех йиззаа йола самолет чуйтар аз. Цул тlехьагlа массанел хьалха йолаш хиннача бомбардировщикаца тlом болабир. Хlаьта уж доваш хиина моастагlчуьн истребителаш сона тlехьаьлар. Массехк минута шоллагlа йола бомбардировщик аз йохаь чуйтача хана моастагlчо зийттача гераоа цхарал аьккхар са самолет. Аз цанна зоо тlеча юкъах гlайттача, вай самолеташ бlарга чалбйинге а, бомбаш чухь Iо а кхесса гlалийдар моастагlчуьн самолеташ. Цига аз йохаь чуйта гlеххьаре бомбардировщик барайттагlа яр.

Из бахьан долаш даьттанцара бlухоша Лаккхехьарча командованега сона Советски Союза Турпала цlи тlаьра телаш хозатайство яьйтар. Хlаьта командование кхоачашдир цар дехар.

Германе Берлин хьаьхьккхача чакхбаьккхар аз тlом. Даьй-мехка тlом латтача юкъах 541 тlема вылет яьй аз. Группаца 25, айса 23 моастагlчуьн самолет йохаь чуйтай. Лаьхено тика мах баьб аз баьча тlема. Советски Союза Турпала дошо седкъал совгlа, кхоь тlеча Цlеча байракха ордени, Ленина ордени, 6 медали еннай сона.

1953 шера демобилизаци а хиннна шlаьеча гlоне Грозне массехк шера летчик - инструктор волаш болх беш хинна со. Хlаьта хlанз № 1 йолча автобусни парке техник ва со.

А. М. КАРАЕВ,
запасера летчик-капитан,
Советски Союза Турпал.

СТАРТЕ — АВИАМОДЕЛИСТАШ

СССР Фенарча Флота Ден сийна республикански авиамодельни ялхьаш дlайийхьар Нохч-ГIалгIайчен авиаце эlамигача моделисташа. Граждански аэродромъ баьшарча яра баьккхар Алхан-Калера, Калиновски совхозера, Карабулакера, Грозне школашкара 150 совгlа авиамоделист.

Пхе дийнаьхь лаьттар говзаний ялх. Дика кийчъеннавр Алхан-Калера авиамодельни спорта инструктора Кнотике йоаладь хьина дешархой команда. Массехк шу да школе цу кружоко болх бу. Кlезига яц цига яь яьмерашн самолеташи. Судахой колдеги пецъбаьккхаар Ахигальгова Махьмада яьча моделаша. Къоначa говзанчо массехк модель кийчйир, хlаьта иштта яхье шийгара толам гойтар. Цо яь самолета модель сахьата 87 километр сухал болиш гlетта яхар. Цу яхье Нохч-ГIалгIайчен авиамоделисташтa юкъе Махьмада шоллагlа моттиг яьккхар. Къоначa говзанчо иштта говзал гойтар моделий фенарча «хьовнашкa» а. Дика гlена яхуш йоагlа Алхан-Калерча юкъерча школе, Сунженски района Карабулакски юкъерча школе.

Къоначa техникий станце ракетни кружоке Iомалуш ва Умаров Хьусен. Дукха ха йоаьй цо ракетий моделаш кийчъеш. Из гlулакх човхане да. Керттердар за 200—400 метр лакхе урагlъяхкача парашют хьаеллар Умаров Хьусена яьча ракета. Республика къоначa авиамоделисташта юкъе 2-гlа моттиг яьккхар цо.

Малагlа моделаш яьцар дешархоша эла хала дар. ДукхагlйоЛча советски самолетий копеш араяьхаар старте. Республикански тхьашка хьалхара моттиг яьккхар къоначa техникий станце авиамоделисташа, шоллагlа — Карабулакски дешархоша, кхоалагlа — пионерий Двореца говзанчаша.

СССР Фенарча Флота ден самолетий конструктораш хургбоьлчар хьагойтаргза шоаш Iомадараш. Парашютни вышкаш тlара парашютаца чуккхусадургба. Республика кагийхой кlчштагlхкетаргба Сийлахь-боккхача Даьхе тlем тlа лакъа лаьцача летчикашца хlаьта иштта граждански летчикашца.

СССР Фенарча Флота Ди дездеш Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша курал ю эгара дикагlа йола турбовинтовни ракетни самолеташ яьча шоай Даьхенах.

Г. СИМОНОВ.

ОДЕССА. Николаевский, Одесский, яхача lаьржача форда йистерча областашкарча чкъьрий доаха тхьо колхоз скумбрия яха чкъьрий доахаш я. Цу гlулакха арадаьннад 50 сейнер.

Яхье баьннарашта юкъе хьалха ба «Черноморец» яхача одесски колхоза чкъьрий доахараш. Ах шера план ханал хьалха кхоачашъяьй цар. 5600 центнер чкъьрий дехлад планал совгlа.

СУРТА ТlА: «Черноморец» яхача колхозера чкъьрий доахо Волков Николай.

А. Фатеева сурт.

ТАСС фотохроника.

ШОАНА, ЭКОНОМИКА СПЕЦИАЛИСТАШ

«ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА» II-ча АХ ШЕРА

Городашкарча а юрташкарча а къахьегамхоша. цlаккха а хиннача тайпара чlоагlа дьвнар яйлена кхоачашъю lалаьмате боккхий юбилейни шера планаш. Массанахьа а ди тlехьа чlоагlагlа яржаш латт гlанийдаь декхараш ханал хьалха кхоачашдара, керда заводаш, фабрикаш, шахташ, мехкдаьтта промыслаш болх бе болалийтара, лакха хьувкъаш баккхара йола социалистически яхь. Мехка, камаьхала а ювлаш, чакхйоалаш латт экономически реформа.

Из боккха болх чакхбахара вай кулгалхошта дикка доккха новкъостал доатталу тlара кlирагlа арадувлача КПСС ЦК экономически газето. Юбилейни шерах юкедисача бетташка цун оагlонаш тlа кепатохаргдолаз терканедар фал хlаьта?

Эггара хьалха из да хаттъа боахаме дегlакхудлара кулгалдераш лаьрхlараш. Газета хlайолаш зачнин экономически семинар. Йоагlаш йолча тематика хьакъедьа лаьрхlа арайоргйолча приложенешка дувнаргда планнированен экономически стимулированен керлача системана дувзаделла деррига а дешаш.

Цу тайпарча выпуский къахьегама шикле дувнаргда къахьегами производствон Iилма ларда тlа вlаштlехьдахара хьакъехьера юкъара дешаш а, хlаьта иштта цалкъа боахама тайп-тайпарча доакъошка НОТ юкъекхьара опыт а.

Хlара кlирагlа арадувлача газета оагlонаш тlа кепатоьргболаш я КПСС ЦК-и СССР Министрий Советеи Совамта хьежжа чакхдоаккхача йиззача боахама расчетата довзара кийчо яра дешай хьакъехьа совхозий белхлошта лаьрхlача беседай-консультацей цикл.

Уил тайпара хургьи беседий-консультацей тематика:

1. Боахама расчет дикагlа вlаштlехьъяккхаре совхозий производствон эффективность лакхъяра.
2. Совхозий боахама расчета Iалма ларда тlара принципаш.
3. Совхозий продукци яйра мехахаш.
4. Йиззача боахама расчета хьалашка совхозаша производствана планировани яр.
5. Совхозаш боахама расчета хьакъехь шоай долане хулга шердари коллективаш производствах хьаэулашна хьаштлозаш хулга лакхари.
6. Совхозий производствени фондаш бюджете дlачулушлар.
7. Совхозий централизовании капитальни вложенеш царна финансировани яр.
8. Совхозий производства рентабельность лакхъяр, пайден из эшача дlахьийтара.
9. Боахаш чlагlбарен шерберов фонд.
10. Материальни поощрене фонд.
11. Социально-культурни гlулакхаш лерен лаха чуlе цlенни хьалдарен фонд.
12. Страховой фонд.
13. Йиззача боахама расчета хьалашка совхозашта бlаьхха хала лаьрхlа юхалург ахча телар.
14. Йиззача боахама расчета хьалашка совхозашта доаццача хала лаьрхlа юхалург ахча телар.
15. Совхозий производстве технически прогресса стимулировани яр.
16. Йиза боахама расчет йолаш боахама чура расчет вlаштlехьъяккхар.
17. Боахама чура планировани.
18. Йиза боахама расчет йолаш учет вlаштlехьъяккхар.
19. Продукци дикал лакхъяра дошам.
20. Юрта боахама продукташта реализаци яра уж чакхъяхар.
21. Совхозий материально-техническ Iалашоена планировани яра из вlаштlехьъякхари.

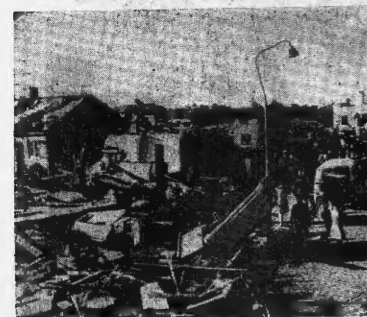
Уж материалаш кепатехаргъя 1967 шу чакхдаллалца.

Газето цlенхашттара новкъостал дергда керлача хьалашка гlишлоньяра экономически теорея практикан дешаш Iомалеш бараша а. Цу новкъосташта лаьрхlа кепатохаргья «Советий шоакха экономически летопись» яхача юкъарча рубрикана кlал хургйола массехк выпуск. Цар тlа дувцаргда мехка советий автономий республикай а экономически районий а халкъа боахам дегlаахарах лаьрhа. Цул совгlа газет лага да марксизма-ленинизма университеташкарча партийно-боахама актива факультетий «Халкъа боахама планировани яра доал дарен» курса хьакъехьарча программа ерригача темаех лаьц йола лекцеш-беседаш кепаетта. Дукха а выпускаш хургья «кердагlча» буржуазни экономически теорешта арготика а еш йолча капиталистически экономика актуальни проблемашта хетаяь.

Юха а дlадойт оаха Шуга, новкъостий, «Экономически газет» ухаргдолаш дукхале йоаппаш массе а моттигашка хlара хьагlабоагlача бетта лоалла йиш йолга.

В. БРУНИН,
Нохч-ГIалгIайчен ГIалгIай гlоланиш «Экономически газета» собкор.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

БЕЛЬГИ. Франце кьилбаседе дикке зе дош баьннача боаккхача мохо (урагано) Бельге цхьаццайола районаш а чулаьцай.

Нек бахама дуккхача моттигаш-карча цIеноштен хьийолча зданешта зе даьд.

СУРТА ТIА: дуIо чулаьца моттиг.

АПН—ТАСС сурт.

ВЬЕТНАМА ХЬАКЪЕХЬАРА ДЕРРИГДУНЕН КОНФЕРЕНЦИ ХЬАЙИЙЛЛАЙ

СТОКГОЛЬМ, 6 июль. ТАСС-а корреспондента В. Севастьянова хоам бу.

Тахан Стокгольме «Халкъа цIен» зале чу хьайиллай Вьетнама хьакъехьара Дерригдунен машар лукхабезача нахий конференци. Конференце бахккаб дуне а континента 60 гаргга долча мехкашара 350 хиша цIа никалаш.

Конференце балхаш дакъа лоацаш я академик Е. К. Федоров керте латта советски делегаци.

Конференце делкъошхоита юкъе ба бовзаш бола общественни деятелаш М. Пикеллер (ФРГ), Пабло Неруда (Чили), К. Менон Р. Чандран (Индия), А. Кундквист (Швеци), кхыбараш. Деттаи тIоараш а долаш тIайийнар тIем тIа латтача Вьетнама никалаш — ДРВ-н Къилбехьен Вьетнам мукъалакхара болча Къаман фронтон бахкийтараш.

Дуь дел цуьна докладашка за а дийгIа, вьетнамски проблема машаре вIаштIехьаьаккхара ха къьача дешаш а дувпаргда, де деза хьалха дола практически гIулакхаш белгал а дергда конференце делкъошхоша.

Конференци хьайийллар организационни комитета никало, шведски парламента депутата Эверт Свенссона. Укхаза гулбенниб тайп-тайпарча мехкийн тайп-тайпарча партейн викалаш, тайп-тайпара уйлаш йолаш болеш тайп-тайпарча дынех болеш нах. Вай гулденнад Вьетнамера тIом сецабара доле накъаш лахара, белгалдаьккхар цо ше къамаьл деш.

Советски делегаци цIерагIа тахан пленарни заседане къамаьл дир академика Е. К. Федорова.

ООН ГЕНЕРАЛЬНИ АССАМБЛЕЯ

НЬЮ-ЙОРК, 6 июль. (ТАСС). ООН Генеральни Ассамблея чрезвычайни сессе 5 июле дийнахьарча заседане шийна болх ихьаи кIиранна сецабир, израильски агрессех хьахинар дIадаккхара йола вежевеш даха делегацеита вIаьхо консультацеш е таро хилийтар дукха. Ассамблея болх кхы дIахо бара дукьала вар Израила викал.

Заседани дIайолалуш Ассамблея председатела Пежвака хIанзалца хьабаьча болха итог йир. Цо белгалдаьккхар, Генеральни Ассамблея чрезвычайни сессе «Гаргарча Малбоале машар лорабара дахкъе дикка хIама дь хилар. «Генеральни Ассамблейна карагIдаьнна эггара о лоархIамедар кхьай хана тIехьена территорей хьалхара принцип могайтаргйоацаш дукха хIама ца ешташ массане а цхьабарт болаш хилар». Белгалдаьккхар цо «беррига-ш а хIене бац аьнна къамаьлаш даьрадца израильски бIунаш юхатIехьашкалакара тIехьа хилар».

Дийнахьарча заседане, голосована хьакъехьа къамаьлаш даьча Iарбий пачча хьалкхений викалаша гетттара харцбир США-н кхыбола агрессора гIоначийн. Iазлаьмате сиха агрессора бIунаш дIакаралийнача территорош тIара юхалеха, аьнна йола резолюци тIа ца эцийташ чар юкъалхьаьккхар бахьа долаш. Сауди Араве викало Америка ВIашагIкхийттача Штаташа лехадер даьрача човна тIа леттача соляной кислота хьисапе лаьрхIар.

ВIашагIкхийттача Штаташа, белгалдоаккх цо, шоай тхьама кIал лаьцан агрессор, агрессоро кIаллитар а ца лоацаш. ХIьета, «Советски Союзо лаьцар Iарбий паччахьалкхений гIулакха эггара а нийсо йолашагIара позици я».

Сире премьер-министр а кхыча мехкашарча гIулакхий министр а волча И. Махус белгалдаьккхар, Генеральни Ассамблея тIалпаш хинна имиар а нийсо а оттаяра декхаро мяьхкара йола решени ВIашагIкхийттача Штаташа дьоа духьалено юкъагIьаккхар. Израильски агрессе дог ураоттадеш, цу агрессе ллав еттеш хинача США позиц тхо цел-м лахинвар. США шоавлоипалама ладер а. Оаха тоаш ю американцашна тоIа мабинито шоапта бакъахьа зетача духьала голосоваш яьча делегацеех.

Iарбий халкъий, аьлар Махус, «дог уроттеладьа йокъоцца а тешаме а волча доттагIчо Советски Союзан кхыча социалистически мехкашен». Цо бирцал аьлар Франце а агрессора бIу хьембоацаш юхаерйаха яха доп хьаллоацаш мел хиннача пачча хьалкхений а делегацешта.

Сире викало белгалдаьккхар, Iарбаша шоай лаьттацта окупаци ярца машар бергбоацаш хилар. Цу хьакъехьа, аьлар цо, цхьаккха тайпа шеко хила а йиш яц.

Иорлане кхыча мехкашарча гIулакхий министра А. Тукана а иштта дIахьийра, израильски бIунаш Iадьмате сиха, цхьаккха зьал дукъалгга доацаш перемирие лехез тIехьашка даха мара кхы решени Iарбий мехкашиа тIаьа йиш ца хилар.

Судана премьер-министр а кхыча мехкашарча гIулакхий министр а волча М. А. Махджуба белгалдир, агрессора бIунаш юхатIехьашка даьхара гIулакха Iарбий паччахьалкхенашкара компромисе хург ца хилар.

Цхьаргахьа дIакхетаца йолча паччахьалкхений резолюци проекте духьала цхьаккха заккла бахьан доацаш шоай голосоване ба хилара бехкало е, шоаш бакъбе гIерташ къамаьлаш деш бар цхьацца йолча латиноамерикански мехкий викалаш.

Л. ВЕЛИЧАНСКИ,
С. ЯОСЕВ,
Г. ШИШКИН.

САЦИЙТА ДРВ ЧУЕТТА БОМБАШ!

ЛОНДОН. Вьетнамера тIом сецабе. американски политиках хьадаш, ДРВ-на чуетта бомбаш соа чехка совилтара къовсам лоаттабе — уж кIиччи дIадехаш а Абердине [illegible] конференце тIайиба резолюци.

СТОКГОЛЬМ. Вьетнамера США агрессийн политика хьагучавехьа а бехке е а, хIьета шитта нуьна духьала къовсам лоаттабе а база вай, белгалдаьккхар шведски писателя общественни деятеля болча Артур Лундкиста. «Эрдета» яхача стокгольмски паркe хиннича, Вьетнамерчу американски агрессена духьалара протест митинге ше къамаьл деш. Вьетнамерчу США агрессена духьала протест митинге [illegible] дакъа лаьцара.

БОНН. «Гезэ дIадаккхара тIехьара кампанина» яхача машара тIехьа латтарий махлбуьен германски организаце демонстраци йир Мюнхене США Генеральни консульства хьалхашка.

Консульства болхлоша дIадехар Къулбехьен Вьетнаме ций нукъа хиллара наькъа тIа керттера дукъале я ВIашагIкхийттача Штаташа хьоаба тIом, яхаш доцу письмо.

Демонстрацие дакъа лаьцнарш дийцар ДРВ-ска чуетта бомбаш соа чехка совцаэта, Къулбехьен Вьетнаме мукъалакхара Къаман фронт бакъьо дIатIакъалйа.

БУЭНОС-АЙРЕС. Вьетнама хьакъехьара деша йола дунен хьалхаьа юкъара конференце чакхьякинара новкъостал деча комиссе юкъе дахна лоацца йолча 100 сага аргентински столице демонстраци йир США посольства здание хьалхашка. Бахача наьрьача лаха саккарой хьасаа чуетта бомбаш соа чехка сецавреш ВIашагIкхийттача Штатий бIунаш хьа къамаьл а доацаш Вьетнамера вредахарх хьакъехь комиссе дIадехарш тIанлаш дола документ американски посолга дIадехар демонстранташа. (ТАСС).

Укх американски летчико къо дерзигхьа ДРВ налетан оьх. Вьетнамски зенитчикаша моттаха тоха чуейтад шуш самолет, хIьета хьош ше ясаре лаьцна.

В. Ноболев сурт. ТАСС фотохроника.

КОНГОРА ХЬАЛ

БРАЗЗАВИЛЬ, 6 июль. (ТАСС). Конго (Киншаса) президента Жозеф Мобутуе африкански паччахьалкхенашка дехар даьл империалисташа оттабьоаша мехка малхбоалехьарча районашна хьоаль митеж тоьае новкъостал де шийна, аьнна.

Цу дехар дo конголезски правительства африкански бартихоагIон Организаце Генеральни секретарага Диалло Телига яхьийтача нота тIа.

Нота тIа белгалдаьча тайпара, селхан конголезски территоре тIа парашюташ кутайса оттабаьча кIайбараша хьоаль мятеж кийчъяй массех ди хьалха Алжире лаьцнача хьалха премьер-министр хиннача Моиз Чомбес.

БРАЗЗАВИЛЬ, 6 июль. ТАСС-а корреспондента Роберт Серебренникова хьахойт:

Конго (Киншаса) духьал йола геррашара империалистически агресси дIахо а еш латт. «Мехка малхбоалехьара хьал геттара чIоагIа цIенхаштта за. Республикана кхерам тIаьттаб», — яхаш, дIакхайкадаьл тахан Киншаса радиос.

Президента Жозеф Мобутуе Конго оттадьча чрезвычайни хьалага хьежжа къамап обороне министерства мехка ерригача территоре тIа массане-юкъара мобилизаци дIахьийнай. 18 шерагара 25 шерага кхаччалца хьаьнна болча беррига кагийча нахан мехкъоашек тIадиллад тахан, Iурра призывной пункташка гIолга.

ТIехьарча хоамаша диллача, хьан я хойи белгалонаш а йоацаш хинача шин самолета тIара селхан Кисангане Iобессача кIайча оттабернй вIаштIехьдьийнад малхбоалехьарча провинце керттерча города аэродром дIалаца.

Букавурча конголезски эскара помешенита доа даьча цига бахача кIайча колонистех дIахкийттаб оттабараш — бельгийцаш, французаш, испанцаш, хIьета цитта хьалха хинна катангезски жандармаш а.

Конголезски эскарий кхоалагIчен (Кисангавирча) пхелагIчен (Букаву) батальоний селтий эскараша, белгалдоах Киншаса радиос, «вай мехка моастагIаши шоай кач еиача цIенхьиттарча испытаненаш хьалхашка латту».

БРАЗЗАВИЛЬ, 6 июль. (ТАСС). Браззавильски Конго халкъо шай дехар дерхI империалистически агрессорий оагIонгахьара доа тIаделаша доалахарча конголезски республика халкъа новкъостал делга. Из дIакхайкадаьд тахан Конго (Браззавиль) информаце министра Пьер Маулине.

ЛОАЦЦА ХОАМ

ДЖАКАРТА, 6 июль. (ТАСС). «Сен... Джакарте дуьца доладенна Индонезе Коммунистически парте ЦК Политбюро член Судисмана доцау суд. Цуьна суд ю чрезвычайни тIеме трибунало. Судисман бехке ву 1965 шера «30 сентябрерча боламаш» юкъе хиннаш, яхаш.

Безаме вIашагIкхетар

Укх деношка 25 июне Сунженски районерча Орджоникидзевски станице вIашагIкхайтар кхаь районера бахка хьаьший. Сунженски районерча къахьегамхошта лукхабезам тIайийцар моайшинга бахка доттагIий. Советски Союза Социалистически Къахьегама Турпалхо Наьсарен районера Л. Баражоева, Урус-Мартана районера А. Катерханов, Э. Вибулатов — СССР Лакхехьарча Совета депутат, кхыбараш.

Къахьегама доттагIаен цIой деза-ла тIадоладелар Сунженски райисполкома председатела нов. С. Х. Плиева даьча къамалаца.

ТIаккха къамаьл де хош деза райкома хьалхарча секретара нов. В. В. Варданкина. Цо аьлар 1967 шера планаш кхоачаш ишта яьй промышленностеа юртбоахамеи, цунах хоза тоамаш а дийнар. ДIахо Варданкина белгалдир, юбилейна шера тIайийца социалистически [redacted] хьалха кхоачашле районерча къахьегамхой гIоронаш хилар, шоай иштта кхобеш цар дика къахьегам хилар.

Шоай къамаьлашца Ленина цIерагIа колхоза председатела нов. Ачагова, XIX партийна съезда цIерагIа колхоза председатела нов. Шуиглова, «Бесхой» яхача колхоза председатела нов. Фердауле къаьстта белгалдир колхозахой 1967 шерара декхарш дика кхоачаш хьабоагIаш хилар, цар ах шера план кхоачашьяь хилар.

Комсомола райкома секретара Афоновс аьлар, укх шера Советски Iаьдала 50 шу доале а вай дахар къона да, вай мехкарча наьха ахаш кагирхой ба. Дукха комсомольцаш ба бехктохамерча участкашка хьинаре къахьегаш.

«Сунжанефта» НПУ начальника нов. Баршакова дийцар мехкадаьтта доша шоай 1967 шерара декхараш дика кхоачашдеш хилар.

Сунженски районерча къахьегамхошка деза моаламал а душ къамаьлаш дир: КПСС Грозненски райкома секретара нов. Ю. Сухорукова, КПСС Наьсарен райкома секретара нов. С. Полоева, КПСС Урус-Мартана райкома секретара нов. С. Верхукаева.

Районерча дикагIа болча производства хьалха лаьттараша маьхера совгIаташ делар. ТIаккха оттадир самодеятельноста концерт. Цул тIехьагIа футболистий состязане а хилар.

Т. ХАШИЕВ.

КПСС Сунженски райкома инструктор.

Вайна махкара, вайнига хьоашалгIа баьхка С. Вургуна цIерагIча Бакински эрсий драматически театра артисташ республика къахьегамхошта хьалхашка выступленеш еш ба. Цу театра творчески коллективо Грозне оттае даьрхIача спектаклашта юкъе я Б. Шоу «Миллионерша» яха спектакль. Укх деношка цунга хьежаш хилар грозненцаш. Спектакль оттаер ва Азербайджански ССР-а халкъа артист СССР-а паччахьаллехен преме лауреат М. Б. Ашумов.

Н. Кобпашвилие даьккхача сурта тIа спектакла сцена.

КУЛЬТУРНО САЛОIАЛГА ВIАШТIЕХЬДОАККХ

Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара пхьайолхаш МалгIайкха районa культура болхлоша дикка тоаьал шоай гIулакхаш. Шера а тоагIата а я клубий, библиотекай, культура цIенoй помещенешка. Хоза кийчъяь стендаш плакаташ за укх темашта хетаяь: «Дай наькъаш — къонгий наькъаш», «Турпалаш лец бац», «Советски Iаьдала юбилейна», «Эггара сагал долашагIа воза саг», «Производства мажкаш», кхыдараш.

Чулоацамга диллача сакъердамегIа, дикагIа, дукхагIа а чакхъяьхай массови [illegible].

Нагахьа санна 1966 шера хьалхарча пах ботта библиотекай болхлоша 1003 массови мероприятеш чакхъяьккхалле, укх шера цу хана 350 мероприяте дукхагIа чакхъяьккхай.

Белгалдоаккхаш хоза лег, укх тайпара мероприятеш 1967 шера дукхагIа чакхъяьа хилар: книжкаш дешарий конференцеш книжкаш зеделгех, библиографически обзораш, беседаш чIоагIа дIахоза дешарш, лекцеш докладаш, тематически литературни сайренаш, багахбувцама журналаш, тIемех къахьегамен ветеранашца вIашагIбеттабалара сайренаш.

Къаьстта дика дел партех, ленинахи цун серий бечехи, коммунизмо хьалерех, Даьхе лоравах болча политически литературала пропаганда елга. ДIалахача шерапа нийсьча, дешарашта дIатийна книжкаш 12.399 экземпляр дукхагIа хинна.

Укх денoшка сакъердаме сайренаш хул граждански Даьхенен тIемий ветеранашца, районa къахьегама турпалашца.

Книжкаш дешача къоначарца массе тайпара болх бу горадерча Iааьь йоккха опыт йолча библиотека заведующо М. С. Мужиева. Цо [illegible] ва балха кхетамца доштач тхьйина ца Iеш, юрташкарча библиотекашта эшаш дола новкъостал а ду.

Аьлха укх цхьаи шера библиотеко чакхъяьхай сакъердаме мероприятеш, масала: «Кагирхой Союза дешарех «яхача В. И. Ленина книжкала хетаь дешара конференци, граждански тIема ветерана З. П. Кардальсиева, Брестски крепость доаргача таькъ лаьнача П. А. Поповна, город МалгIабик лораьча В. М. Тоникова, П. А. Черняевца вIашагIкхетара сайренаш яьй.

Бахача наха де а доагIаш сийлеш а Вознесенскера районни библиотека. НаагIаш делаш цо тIехдика болх бу библиотека яха цIа.

Массехк шу за библиотеко «Кавказ» яхача колхоза кхаш делалеча, 2-ча бригадатен МТФ-енея шефстве лелаю. Помещене чу бIаргагургалчча хьалтеха за лозунгаш, плакаташ, колхоза, бригада, МТФ дешараш.

Библиотека болхлой Корабкова Талин Акимова Евдокия каст-каста хул хьайбаш лелалерашн кхашкара къахьегамхойн болча.

Цу библиотекера деша книжкаш кхухьа нах эггара районе дукхагIа ба — 1519 саг. Ах шера цу чура дIаденнад 26516 книжка, шин конференци яьй, пхи сайре яьй, 30 литература обзор яьй, пхьы балхаш дьь.

Советски Iаьдала 50 шу дизара дика накъьалхар духьа социалистически кхье а дьгна, ший болх хоабалдал тоабаьа городерча № 2 йолча берий библиотека заведующе Евдокия Михайловна Шевченкое. Совкарчул 297 саг дукхагIа ба книжкаш дешараш. Цунца цхьана дукхагIа хиннад дIатела книжкаш а.

Болх дикагIа бу Долакоарча зональни библиотеко а — заведующи Н. Бокдова. Укхаза хоза нийсдь доатт аху херрига книжкаш, хоза нийчъю стендаш, плакаташ, книжкай выставкаш. Из агитбригадаца цхьана «Ингушский» совхоза кхашка а жа лоргараш болча а ух шоай книжкашцен газеташцеи, арахец къахьегама листовкаш, беседаш ю.

Юрташкарча библиотекашта юкъе къаьстта хоастае йоагIаш я Юкъерча Ачалкхера библиотека (заведующи Янкырханова Лейла). Белгалдаккха доагIа, хьалхагIа дог дIа ца делаш Лейлас из болх бь хилар. ХIьета укх шера культпросветучилище лешта яьй, юбилейна дика накъьалхар духьа социалистически кхье лаьнай.

Книжкай фонд дика вIаштIехьаьккхай, сапаргIата хургйолаш цхьалхо яьй помещение чу, тобаькха хьалтеха гойтара пособеш йоахи, массови мероприятеш дукхагIа чакхъяьд льнай. Цузухьа цхьа бахьан лоацаш дIа книжкаш дешарий дIатела книжкаш цул дукхагIа хинна хилар.

Йоккхача Ачалкхерча библиотека заведующе ший бутт баьккхаб дешаш. Массехк бутт баьча культпросветучилища йистекхараьх доза дипломхьаьаргда Ялиева Лейлас. Цо йоацпача хана порядок оттаьй, каст-каста хул кхашка къахьегаш боакха нах болча. Октябра 50 шу хуза ди хьатIаккхачалехьа «ТIехдика болх бу библиотека» яха цIи яккха тарлу цу библиотека.

Къахьегамхоша культурно салоIалга вIаштIехьдоаккхаш, коммунизм хьалхерий моральни кодекса уйланца къахьегамхой хьалхехбара тоаьал укх болх бу клубайи культура цIеной болхлоша.

Тхь районе культура шиа цIа а да, юрташка яха клуб а я. Цига ю салаIара сайренаш, тематически литературни сайренаш, багахбувцама журналаш хул, производстве хьалхалаттарашм бiабеш буаи.

Масала, укх шера яха бетта 56 сайреп, 197 беседеш яьй, 123 лекции доклади яьй, 75-зза художественни самодеятельноста концерт оттаьаь 9850 саго.

Гурраша болх беш хул шин Долакоарен Вознесенскерен культура цIеной агитбригада. Уж ух юрташка, кхашка, жа лоргача.

Терклле деза, белгалдаьнна цхьалкха ди — къахьегамен тIемей ветеранашца, производстве хьалхалаттарашца вIашагIкхетар, советски цIей, тематически сайре, багахбувцама журнал, духхьал салаIара сайре — концерт, документальни кинофильм, массови ловзараш викторинаш юкъе йоацаш дIадолалаш ца хилар.

Цхьайакъда, районa культура учрежденей балхана кхоачамбоацараш а за. ХIана укх сахьате болх бесла бу Инарквьерча, СеагIапчарча, Керпзача Рейлаптерча библиотекашка. Цхьаццайолча клубийи библиотекайи материальни базаш эсала я. Цузухьа, цIейна накъаболха культура учрежденей болхлой шоай балханара кхоачамбоацараш дIа а даьха, сийлахьча юбилейна баха боагIача тайпара накъабаха гIерташ ба.

И. ЗЫСИУНОВА.

МалгIайкха районe культуро отдела заведующи.

ФРОНТА ШТАБ

Укх сурта тIа вайна бIаргагуш доле мемориальни доска Грозне бIаьдийнаьа зийна гIордаьне тIемаш дагадоийтеш да. Первомайская яхача улицегIа № 30 йолча цIагIа укх тIемал лаьттача 1918-ча шера Iовдаьгерча фронта штаб хиннай.

МоастагIа севеере пленаш уккеза оттеш хиннай, укхазара цхьа цIе отрадаш тIом тIа е.

Мемориальни доска оттаеш укх денойна митинг хилар. Из хьадийлар ГАРО завода директора, Ленински райисполкома председатела общественни заместитель волча Н. И. Столбова. Цига къамаьлаш дир бIаьдийнаьа лаьттача тIемашна декъа лоацаш хиннача Г. В. Ярошевске, «Красный молот» завода парткома секретара В. М. Шейкина.

ЗДЕСЬ В 1918 Г.
В ПЕРИОД СТОДНЕВНЫХ БОЕВ
НАХОДИЛСЯ
ШТАБ
ПРАВОГО УЧАСТКА ФРОНТА

Н. Кобпашвилие сурт.

ХАОТТАМ

Тахан республикен Грозне гIолла моргаш а йолаш хургья. Республика доазон моттигашка ди а къувкъаш догIа деххаргда. Пийло мух хьекхаргба. Республике 28—33 градус, Грозне 30—32 градус йовхал латтаргья.

Кхоанен дийнахьа республике моргаш а йолаш цхьацайолча моттигашка наг-нагахьа догIа а делхаш, ди а къувкъаш хила тарлу. Буйсанна республике 14—19 градус, дийнахьа 23—28 градус йовхал хила мег.

Метеостанци.

СПОРТ

ДОТУВ — НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕННА

Листельнёй «Спартак» яхача спортивни обществай Россе чемпионат. Грознерча керда хьалъьача стадионе хилар цу чемпионата ловзараш. ЧIоагIа сакъердаме дар Грозненски «Автомобилист» яхача команда Саратовски волейболистацца хинна вIашагIкхетар. Цига счет 3 : 0 йолаш котбаьлар грозненцаш. Финале ловзаш бар Грозненски Приморски крайн волейболисташ.

Приморцаш зами хьалха ба. Счет 13 : 15 йолаш уж кот а болаш чакхйоалл хьалхара парти. Цу тайппара чакхъяьлар шоллагIа парти а. Приморцаш эггара хьалха Российски «Спартака» чемпионаш хилар. Доше медалаши чемпионата кубоки парга кхаьчар. Цул совгIа командапара хIараннена цхьоалагIча степена дипломаши маьхера совгIаташи деннай. ХIьета баркIаза вIаштта Россе чемпионаш хиннача грозненций дето медалех тоьам а баь Iе бийзар. ШоллагIча степена дипломаш делар цу командa волейболистаьта. КхоалагIча моттиго саратовцаш ба.

О. НИКОЛАЕВ.

ХIАМА ХА ЛОВРАШТА

ЧIОЖЕРА СУРТ

Централни Кавказа лоамашка Черски-Балкхарой доазон тIа я боккха боала, баккъа кIоарга чIож. Укхаза каст-каста археологаш хул: дукха исторически памятникаш за Тызыл яхача хи пер-ге.

Ше морг кхы доаца хIама гучадаьккхал укхаза къонача [illegible] Н. А. Шафиева кулгалдеча Черски-Балкхарой паччхьалкхен университета экспедицеe. Саг тIа кхоачаргволаш селла лаккхача моттигерча хьагIара оагIон тIа лекка хинна бiе бола суртанаш лел археологама. Специалисташа яхачех уж суртанаш яхх заар цу хьалха лекха за.

Сайрчи эккхарий доале вай дай дьхкe иха хилар хьагойт цу сурташ. [illegible]

Берда тIа лекха цу тайпара суртанаш Центральни Кавказа заалонгIа эггара хьалха гучадаьна за. Хоза лечача кIеча беларa дехкал ух, хIьета цар вIалла бас а беж-клаж.

БIЕХАЛАШТА ДОАЛ ДЕР

Цхьа ший тайпара юбилей ду Киргизски зоологически комбината вай мехка цаI мара йоацача бIехалех дIоахьаж доаккхача лаборатоpe кулгалдечe Сударов Юрий Ивановича ельда. Цун кулгашка гIолла чакхбаьннаб 50 заар бIехал. Царна юкъе да Средне Азе лоамашкен лаьссача аренашкен зака бIехалаш — кобраш, гюрзаш, эфаш, гадюкаш.

Вай мехка массе мIнигашка дIнух Фрунзера моллаш чуйоахка йоккха йоаца посылкаш. Из да ветеринарии лора Ю. И. Сударевен цун коллегийн атта боацача балхах хьалинар.

* * *

МАССА.ПРИЕМНИК Я УКХ ДУНЕН ТIА

ДегIара дегIа дукхагIа хул промышленносте арахена радиоприемникаши телевизораши. Хлана укх дунен тIа болх беш я шера хоам беш йола 12600 радиостанци (укх цифра юкъе ягIац лахьхIьа йола тIема, метеорологически, коммерчески, кхыкхера радиостанцеш).

Тахана-рчу дийнахьа шинга я 400 миллион радиоприемник. 2380 телевиденни станцена шоай программаш дIайоаккхийт 130 миллион йолча телевизорий экраннашка гIолла.

«Дерригача дунен радион телевиденен» яхача выпуска тIа уж даннеш арахийцар ЮНЕСКО я.

* * *

ХОВЛИЙ ШОАНА...

Эггара локхакхагIa дола зама Лвеи Суматри яхача гIайренашка тIадуьл. Ца реффлезия яхаш да. Цхьа метр сомеи хьадайтта килограмм долаш дозалла да цо.

* * *

Укх дунен тIа эггара къаьнагIа йола город Дамаск я (Сире столица). Вай эра хьахилалетта шолазаргIа заар шерехе хиннай цох столица.

* * *

Эггара дезагIа дола металлически ахча хIашаннашкар шведаш ба. Из ахча 1659-ча шера арадийца хиннад. ХIара монета 17,5 килограмм йоаккхаш [illegible]

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа

8 июль 1967 шу.

РАДИО: 8.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьтта деладерто (нохчий меттала). 8.45 — Ашараш. 8.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 8.10 — «Сердало» газета обзор. 8.20 — Ашараш. 8.30 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 8.45 — Москва. 16.05 — «Тирка талгIеше» яха литературни передача (гIалгIай меттала). 16.25 — «Фе флота Ди» яха репортаж. 16.40 — Ашараш. 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — Белгала дола музыкальни деношi. 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.00 — Москва. 18.15 — «Къонал» (Нохчий меттала). 18.33 — Ашараш. 19.00 — «Зори Кавказа» яха радиожурнал. 20.00 — Москва.

УКВ: 9.00 — Къахьегам честаву уйле яха передача. 9.29 — Фортепианна симфонически оркестран лаьрхIа доля Бранса шоллагIа концерт. 10.28 — «Знаней дунеп чу гIоала пиквбар» яха передача. 11.00 — «Немецкий композитор Карл Орф» яха музыкальни очерк. 18.00 — «Цыгански безам» яхача Лещара оперетта монтаж. 19.30 — «Французски цIерашь» яха эстрадни концерт. 20.07 — «Тийша, болхи безаме» яхача спектакле радиокомпозиц. 21.00 — «Къамьл ду Прагера» яха музыкальни передача. 21.35 — «Дошо дегIа сордаиш» яха журнал.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 17.00 — Берашта дола фильм. 17.45 — «Старт» яха телевизионни журнал. 18.25 — Баьядолчок доьяххи фильм. 18.45 — Дунен мехкашта юкъе латтача хьалах дола къамаьл. 19.00 — Кинежурнал. 19.10 — Шун письмош тIара. Музыкальни передача. 19.50 — Гохзнзга бола кинь. Кинорежиссера Райзмана фильмаш. 20.30 — Шоана, бераш! 20.40 — Арсиий къахьегамхой заьлех оттадаь концерт. 21.40 — «Хьалхара кулгаз «Ашлар» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-80; редактора зам. 3-30-11: белхахоча секретара—3-34-30; партийни вахарен, культурай, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамен письмой отделий — 3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). зам. редактора—3.30-11; ответственного секретаря — 3-34.28; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42.28.

«Грозненский рабочий» издательства типография. Революции проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

С-05214. Заказ № 3232.